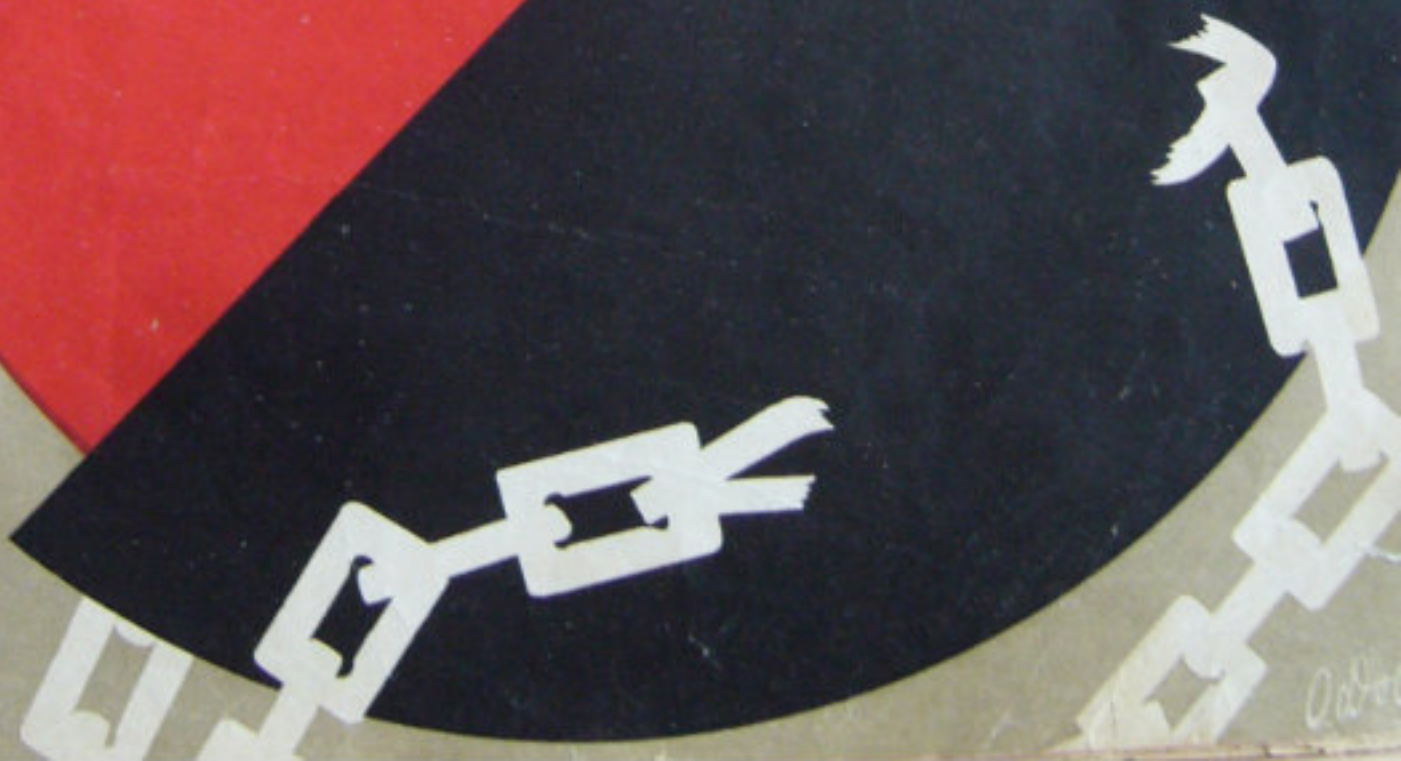

ВСЕСВІТ

www.istpravda.com.ua

історична правда

2

00000

Ціна окр. № 30 коп.

1792657

№ 2-8, 10, 12-19
22-23

№ 2

ВСЕСВІТ

1-го ЛЮТОГО
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО.

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ВМІСТ ЧИСЛА. Оповідання: Ленінська картка—М. Йогансен; Лі-Пен-Чан—Комсомойла—П. Іванів; вірші: Траурний марш—В. Сосюра; стаття т. Квірінга; Нотатки—Валер Проноза; Гуморески: Оповідання на конкурс—Панас Рудий; Театральні силуети—Остап Вишня. Начерки: Радіо—І. У; Хрещенський Ярмарок—А.; Українські кустарі—А. Суловська; шахи, завдання, ребуси, спорт. Обгортка роботи худ. О. Довженка; фотографії А. Плахтія.

Буржуазія одурює маси

прикриваючи імперіалістичний грабунок старою ідеологією національної війни

Пролетаріят викриває цю брехню

проголошуючи гасло

повернення імперіалістичної

війни на громадянську війну

Монтаж з експонатів Київської художньої виставки.

ЛЕНІНСЬКА КАРТКА.

(Св. Рено).

М. Йогансен.

Я беру в руки шахматного пішака й розглядаю його немудру, круглу голову. Він уже не на шахівниці цей пішак. Це — офіра.

Це пішак з f4, побитий, щоби відкрити шлях для атаки на ворожого короля.

Слон з С4, вежа з f1, кінь з g5, дама з d5 скеровані на пункт f7, ключ до існування ворожого короля.

Дорогу їм одкрив побитий пішак на f4.

Проста поштова картка, зібгана удвоє.

До Ц. К. Р. С. Д. Р. П. (більшовиків).

Вважаю, що тов. Свирида Рено
цілком можна зарахувати до партії.

.....числа 1905 р.

В. Ленін.

В Штабвойскукр на майдані великого губерніяльного міста з'явився чоловік у синьому кашкеті, у сорочці хакі і в шкарбанах, одрізаних від чобіт.

«Вам чого, товаришу?» запитав вартовий на ганку.

Була весна — 1919 рік.

Чоловік почав длубатися у кишені сорочки, видобув картку і подав вартовому.

В цей момент на ганок вийшов високий білявий лотиш.

«Вам чого, товаришу?» запитав він у свою чергу.

«Чого ви не прийшли до нас 2 роки тому?».

«Я інвалід німецької війни. Мені лише 38 років, але я маю порок серця. На фронті я був би ні до чого. В мене зосталася сім'я в міжфронтівій смузі, на станції Перевіз. Я залізничник. Диспетчер. Я хотів просто виждати, поки прийдуть свої».

— «Так ви, значить, не діждались своїх і прийшли сами?»

«Товаришу, я скажу вам всенюк правду. Я нізащо не став би продиратись крізь оту прифронтіву колотнечу. Сусіди донесли, що я був у 1905 році більшовиком.

У мене є ця картка. Я не міг її знищити. Я сховав її — вона тепер мені послужить тут — у старих товаришів».

«Ви француз — у вас таке прізвисько?».

«Я українець. Мій прадід зоставсь тут під час французької війни. Мене звуть Свирид Рено».

Чоловік добув пару залізничних посвідок на ім'я Свирида Рено, диспетчера, православного, інваліда германської війни; працює на станції Перевіз 10 років.

Політком роздивився посвідки і замислився.

«Чому ви не пішли робити тут на залізниці?»

«Я не хочу прикріплятись тут. Я прийду до дому зі своїми. Я можу робити канцелярську роботу — можу стати за рахівника».

Політком поміркував ще з хвилину. «Гаразд» сказав він, узяв перо і написав записку.

«З цим підете у рахівничий відділ. «Бувайте здорові!»

І політком присунув до себе стос паперів.

Чоловік не відходив і не брав записки.

«Чого ви не йдете? Не затримуйте мене, товаришу?»

«Я дуже хотів би просити... Я з учорашнього дня нічого не їв».

РАДИЧ. Лідер хорватської селянської республ. партії. Білий уряд Півд.-Славії шляхом провокації обвинувачує Радича в державній зраді.

До Ц. К. Р. С. Д. Р. П. (більшовиків).

Вважаю, що тов. Свирида Рено
цілком можна зарахувати до партії.

.....числа 1905 р.

В. Ленін.

В Штабвойскукр на майдані великого губерніяльного міста з'явився чоловік у синьому кашкеті, у сорочці хакі і в шкарбанах, одрізаних від чобіт.

«Вам чого, товаришу?» запитав вартовий на ганку.

Була весна — 1919 рік.

Чоловік почав длубатися у кишені сорочки, видобув картку і подав вартовому.

В цей момент на ганок вийшов високий білявий лотиш.

«Вам чого, товаришу?» запитав він у свою чергу.

Вартовий передав квитка лотишеві. Той уважно прочитав.

«Чого ви хочете, товаришу?» запитав він удруге.

«Втік від денікінців, хотів би робити з старими товаришами».

Карл Лібкнехт.

«Зайдіть на другий поверх, кімната 14», сказав лотиш і пішов з ганку....

Чоловік зійшов сходами, одшукав кімнату число 14 і ввійшов.

За столом сидів, сперши голову на руки, потомлений політком.

«Вам чого, товаришу?»

Чоловік подав картку.

«Утік від білих, хочу працювати з старими товаришами», сказав він зробивши наголос на «товаришами».

Політком роздивився картку. Потім глянув на чоловіка.

Це був чоловік літ 38-ох. Темне каштанове волосся підкреслювало водянисті блакитняві очі. Правильне обличчя носило сліди страшної фізичної втоми.

на залізниці?»

«Я не хочу прикріплятись тут. Я прийду до дому зі своїми. Я можу робити канцелярську роботу — можу стати за рахівника».

Політком поміркував ще з хвилину. «Гаразд» сказав він, узяв перо і написав записку.

«З цим підете у рахівничий відділ. «Бувайте здорові!»

І політком присунув до себе стос паперів.

Чоловік не відходив і не брав записки.

«Чого ви не йдете? Не затримуйте мене, товаришу?»

«Я дуже хотів би просити... Я з учорашнього дня нічого не їв».

«А!».

Політком черкнув ще одну записку.

Рено взяв обидві записки, обережно сховав свої документи, загорнувши їх у клаптик замушеного паперу й вийшов.

Рено служить за рахівника в великій кімнаті число 8. Він трохи погладшав, обличчя стало спокійнішим.

Рено — прекрасний рахівник. Він працює швидко і точно. Поруч за маленьким столиком сидить машиністка Женечка й базикає час від часу з Валічкою.

(Валічка старша і в неї є чоловік).

Вони балакають про Свирида Рено.

«Дивна річ, цей хохол, хамлюга, а така в нього фамілія. От як би мені таку, а то — на тобі — Євгенія Кондратенко!».

Валічка не слухає — їй сьогодні попало й вона поспішає додрукувати баланси.

Женечка откидається на спинку стільця й мріє.

— «Хоч би цей не такий був тютій, то можна було б і за нього заміж вийти!».

Женечка глянула на Рено — той зручними рухами перекидав кружалка на рахівниці.

«Товаришу Рено, ви розумієте по французьки?» запитала Женечка задержувато.

Рено спинився і звів очі.

В його блакитних очі блиснуло щось таке, що Женечка трошки оторопіла.

Рено уп'явся в неї зором. Женечка перевела очі на його руки.

«Товаришу Рено, ви рабочий?» спитала вона вже трошки іншим тоном. «Чого ви ж у вас такі білі руки?».

РАДИЧ. Лідер хорватської селянської республ. партії. Білий уряд Півд.-Славії шляхом провокації обвинувачує Радича в державній зраді.

Всеукраїнський з'їзд робітників преси.

25—26 січня в Харкові відбувся Перший Всеукраїнський з'їзд «робітників ленінського фаху»—робітників преси. На з'їзді було 76 чол. представники всіх губернь України. З'їзд вислухав доклади ЦБ СРП, відділу преси при ЦККП(б)У, ухвалив низку резолюцій по організаційних, тарифно-економічних, культ-освітніх питаннях, по охороні праці й т. д. На прикінці з'їздом було обрано Всеукраїнське Центральне Бюро секції робітників преси при УЦП спілки Робітос. Подаємо загальну групу делегатів з'їзду, зняту в день відкриття—25 січня ц. р.

«Я 10 літ служив диспетчером», відповідає Рено. «Це не фізична праця».

Потім Рено уважно роздивляється свої руки.

Женечка встає з стільця і підходить до нього. Вона стає

Місце гаряче. Білий фронт, правда, в 20-ох верстах від повітового міста, але повстанчі загони не від того, щоби пошарпати і тут, і там. Білі стоять на станції Перевіз.

Повітове місто над рікою. Над рікою тягнеться величезний

Всеукраїнський з'їзд робітників преси.

25—26 січня в Харкові відбувся Перший Всеукраїнський з'їзд «робітників ленінського фаху»—робітників преси. На з'їзді було 76 чол. представники всіх губернь України. З'їзд вислухав доклади ЦБ СРП, відділу преси при ЦККП(б)У, ухвалив низку резолюцій по організаційних, тарифно-економічних, культ-освітніх питаннях, по охороні праці й т. д. На прикінці з'їздом було обрано Всеукраїнське Центральне Бюро секції робітників преси при УЦП спілки Робітос. Подаємо загальну групу делегатів з'їзду, зняту в день відкриття—25 січня ц. р.

«Я 10 літ служив диспетчером», відповідає Рено. «Це не фізична праця».

Потім Рено уважно роздивляється свої руки.

Женечка встає з стільця і підходить до нього. Вона стає так, що її коліно натискує трохи на ногу Рено й уся вона звисає над ним кучерями, блузкою, запахом пудри. Вони дивляться на руки Рено.

Раптом Женечка одсахується, немов її вштрикнуто голкою.

— Цей хам, здається, натиснув їй ніжку.

Вона кидається назад до машинки й починає щось говорити Валічці. На Рено вона більше не дивиться.

Рено цокає рахівницею. Рено — прекрасний рахівник...

Сьогодні Женечка дозволить Рено себе проводити.

Рено дістав якусь командировку й завтра він од'їжджає.

— Може з нього колись і буде якийсь комісар?

Женечка постановляє розпитатись у Рено. На службі він нічого не каже.

Він, правда, розповів Женечці, які бувають обов'язки диспетчера.

Але цього мало для того, щоб на щось рішитись.

Вони йдуть по вулиці.

Рено держиться осторонь.

«Скажіть, Рено — ви українець?»

«Я з Малоросії», відповідає Рено обережно.

«Я думаю, в вас ще тече французька кров», цвірінкає Женечка. «В вас власне дуже добрий профіль. Як би такого рофіля хоч би нашому головбухові, я б вийшла за нього заміж».

Рено нічого не каже. Натомість він бере Женечку під лікоть.

Женечка вириває руку й вони йдуть мовчки.

«Мені пора!» заявляє раптом Рено. І не встигла Женечка пам'ятатись, як він цокає її в ручку і швидким кроком йде назад....

Свирид Рено приїхав в справах заготування провіанту у рифронтову смугу.

Місце гаряче. Білий фронт, правда, в 20-ох верстах від повітового міста, але повстанчі загони не від того, щоби пошарпати і тут, і там. Білі стоять на станції Перевіз.

Повітове місто над рікою. Над рікою тягнеться величезний парк, що доходить прямо до лісу.

Ліс — смуга верстов 10 завширшки — тягнеться з України аж у Росію.

Після денної напруженої роботи Рено виходить у парк, сідає над річкою й міркує.

— 20 верстов всього!

Він міркує ще з півгодини...

За годину він у свитині, в шапових чоботях сидить на підводі і їде лісом до перевозу. Ідуть годину, дві, три, чотирі.

Ніч. Дядько Пилип, підвідчик, скручує цигарку.

За версту—Стеблинка, що доходить скрайніми хатами до станції Перевіз, де Свирид Рено служив диспетчером. Дядько—Стеблинський... Світає...

«Стій!»

Підводу оточують салдати в англійських шинелях. Рено злазить з підводи.

«Покличте сюди чатового офіцера», каже Рено. «Я — полковник Двигубський!»

Потім він виймає ленінську картку і залізничні документи й шпурляє їх дядькові.

«Візьми собі це сміття», каже він. «І дуй у село, не оглядайся!»

Дядько забрав документи і поїхав.

«Так то-полковник! Он чим тут пахне»...

Дядько Пилип сам із Стеблинки. Село бідне — тільки тим і живуть, що возять у повітовому місті, та служать, хто може, на залізниці.

Дядько Пилип під'їжджає до хати, випрягає кобилу, заводить її і подається до хати.

Вдома дядько Пилип зустрічає кума. Кум — залізничник.

«Здоров куме!»

«Здоров!»

«Яка тебе нечиста сила занесла з міста сьогодні?»

«То й правда, що нечиста сила! Віз отаку цяцю в свитині й чоботях. Все нічого. Ідемо, куримо.

Коли приїжджаємо, зскачав з воза. «Я—каже—полковник!»
«І тиць мені оті бамажки».

Дядько Пилип витягає ленінську картку й залізничні посвідчення.

Кум бере посвідчення й картку й міняється на лиці.

«Що з тобою куме? Що ти там учивав?»

Кум не відповідає—він розкрив ленінську картку й вдивляється в підпис.

Довго, довго дивиться він на підпис; тоненькою лінією підпис ліг на замусленій картці.

В. Ленін.

Кінець кінцем кум зводить очі.

«Так хто ти кажеш такий?» питається він сиплим голосом.

«Та полковник якийсь, забув як його на ім'я».

Кум, не кажучи ні слова, забирає документи, одягає кашкет, й іде до дверей.

«Куди ти, куме? Сідай — снідатимемо. Скажи хоч чого приходив. Чи не хліба позичати?»

«Хліба», — одповів кум і вийшов.

Чоловік у шинелі і кашкеті пішов до крайньої хати, що по-біля станції.

Увійшов у хату, взяв ножа і почав копатись у долівці. Жінка і діти мовчки дивилися на батька.

«Хліба приніс?» боязко запитала жінка.

«Єсть!»

Загнув полу—бравнінг.

«Так ти по хліб до міста йдеш?»

Офіцер розмахнувся й вдарив в зуби. «Розстрілять тут же!»
Зняли шинелю, сорочку, чоботи.

Земля вохка, росяна—теплі спітнілі ноги вгрузли в землю.

«Семенчук—дай йому лопату, одведи в яроч і одправ у місто по хліб. А це що таке? Р-С-Д-Р-П... більшовиків. Візьми—покладеш йому в могилу».

Жмут посвідчень. Ленінська картка.

Ідуть.

Чоловік з лопатою попереду, салдат з винтовкою позаду.

Прийшли в яроч.

«Копай!»

Почав копати.

Викопав один штих, став, спочиває—серце заколаталося.

Лопата на плечі.

Постояв з хвилинку, став копати другий.

Викопав другий штих, став. Лопата на плечі.

Салдатові набридло. Добув тютюн, узявсь скручувати цигарку.

Чоловік стояв з лопатою на плечі. Потім схилив її назад і вимахнувши з-за плеча, вдарив салдата по голові. Той упав. Ще й ще!

Чоловік одяг салдатову шинелю, взув чоботи, акуратно зашнурував халяви, взяв винтовку, підвівся.

Вільний!

За 20 верстов—свої. Йти лісом легко.

... Ленінська картка в кишені. Вийняв картку. Подивився на неї хвилину, дві. Сховав картку в кишеню, скинув рушницю на плече й рішучим рухом пішов...—до другої денікінської застави.

Вільно дійшов до вогника.

Казанок на двох багнетах. Вогонь весело вбирає вітер. В лісі вільно й вохко.

Коло казанка група офіцерів й салдатів.

Чоловік перевісив винтовку через руку і підійшов ближче.

Двоє сиділо обличчям до нього—знайомі, що стоять в

Стеблинці.

Один з них, поручик з рудою борідкою, робив у нього трус.

Третій в офіцерськiм кашкеті, в свитині, спиною.

«Рено!» гукнув раптом чоловік.

Сун-Ят-Сен.

Сун-Ят-Сен.

Але батько не одповів ні слова й чимраз копірсавав ножем у долівці.

«Вийдіть усі з хати!» сказав він. Жінка забрала дітей й вишла.

Тоді він розпорів підкладку шинелі, спустив щось поміж підкладкою й сукном і гукнув.

«Ідіть сюди!»

Увійшли.

«За годин дві ти підеш до кума Пилипа по хліб. Він дасть скільки спитаєш».

Чоловік у шинелі й у кашкеті вийшов з Стеблинки і пішов у бік фронту.

Іде швидко.

За півверсти — перша денікінська застава, за верству — друга.

«Стій—куди йдеш?»

Чоловік спинився.

Підійшов офіцер.

«Куди йдеш, жидовська морда?»

«Іду до міста».

«До міста? Руки вгору! Обшукать його!»

Чоловік звів руки вгору.

Підійшов салдат, облапав плечі, стегна, халяви.

Нічого!

«Чого тобі в місті?»

«Голодний сиджу. В місті родичі багаті. Сім'я ж моя тут застається, коло вас. Пустіть ради христа».

«Ради христа! Як ти смієш, стерво, це слово в рота брати? Обшукать його ще раз!»

Знову почав лапати.

Обмацав стегна, халяви, схопив за поли.

позичати?»

«Хліба», — одповів кум і вийшов.

Чоловік у шинелі і кашкеті пішов до скрайньої хати, що по-біля станції.

Увійшов у хату, взяв ножа і почав копатись у долівці. Жінка і діти мовчки дивилися на батька.

«Хліба приніс?» боязко запитала жінка.

Вільний!

За 20 верстов—свої. Йти лісом легко.

... Ленінська картка в кишені. Вийняв картку. Подивився на неї хвилину, дві. Сховав картку в кишеню, скинув рушницю на плече й рішучим рухом пішов...—до другої денікінської застави.

Вільно дійшов до вогника.

Казанок на двох багнетах. Вогонь весело вбирає вітер. В лісі вільно й вохко.

Коло казанка група офіцерів й салдатів.

Чоловік перевісив винтовку через руку і підійшов ближче.

Двоє сиділо обличчям до нього—знайомі, що стоять в Стеблинці.

Один з них, поручик з рудою борідкою, робив у нього трус.

Третій в офіцерським кашкеті, в свитині, спиною.

«Рено!» гукнув раптом чоловік.

Офіцер в свитині схопився на ноги і став з ним віч-на-віч. Водяністі очі дивилися з під козирка кашкету.

Чоловік звів винтовку й вистрелив йому в голову.

Відомості про розполог червоного війська залишилися в шматках мозку полковника Двигубського.

Коли з замордованого вбивці зняли шинелю, в кишені знайшли ленінську картку і два залізничних посвідчення.

У внутрішній кишені сорочки знайшли ще одну посвідку, тимчасову:

Тимчасове (замість відібраного)

ПОСВІДЧЕННЯ.

Цим свідчиться, що **Свирид Рено** є дійсно службовець № Залізниці й займає посаду диспетчера.

Підпис.

Я беру в руки шахматного пішака і розглядаю його немудру, круглу голову, розглядаю його пошарпану, обдерту підставку. Це—інвалід.

Він уже не на шахівниці цей пішак. Це—офіра.

Це пішак з f 4, що пав, щоб одкрити шлях до ворожого короля.

І ворожого короля нема вже на дошці. Він лежить у купі побитих.

Король упав, бо цей пішак поклав своєю головою, г... одкрити до нього шлях.

М. Йоганс

ЗАВОД „СЕРП і МОЛОТ“

Ковальський цех і майстерня.

Завод «Серп і Молот» — неосяжно — величезне черево, що з нього

сировину. У тих самих вагонах її подають спеціальними невеличкими паротягами до складів, де негайно вона йде в роботу. Тут же штамповочний цех, де і починається вироблення борон. Невеликі, безшумні праси відкусують від залізних штаб і вмить випльовують до долу коротенькі пластинки заліза—майбутні зуб'я для борон. Швидкі та меткі, як тайлорові, праси збирають їх у вагонетки і одвозять до кузенного цеху.

* * *

На дворі бере цупкий мороз, аж дух зобиває сухе морозне повітря, але скоро ввійдеш у величезну „кузенну“ й одразу робиться парко.

— Ой-же й задуха! Що ви тут влітку робите?

— Борони робимо і падаємо непритомні від спеки: температурочка в нас нічогенька, улітку 75 ступнів спеки буває, а майстерня невеличка—дихати нема чим.

Тут треба бути насторожі, пильнувати: сновигають вагонетки на кожному кроці, пашать іскрами десятки печей, маленьких вогняних варстатів, що загострюють зуб'я до борон.

Механізованими, точними рухами чорні ковалі-робітники точать їх по 1500 і 2000 штук на день.

— „Бережись“!

Ковальський цех і майстерня.

Завод «Серп і Молот» — неосяжно — величезне черево, що з нього народжуються роками сотні тисяч с.-г. знаряддів, що потім розлазяться, краючи ґрунт, на степах України й далеко поза межі її.

В огні, гуркоті та шумі з'являються на світ богони, молотарки, січкарні. Здалека з Дніпровських заводів щоденно мчать потяги безформену

Зборішний цех.

привину: у них самих вагонет і підано в складі. Невеликі, ми паротягами до складів, де негайно вона йде в роботу. Тут же штамповочний цех, де і починається вироблення борон. Невеликі, безшумні праси відкусують від залізних штаб і вміть випльовують до долу коротенькі пластинки заліза — майбутні зуб'я для борон. Швидкі та меткі, як тайлорові, праси збирають їх у вагонетки і одвозять до кузенного цеху.

* * *

На дворі бере цупкий мороз, аж дух зобиває сухе морозне повітря, але скоро ввійдеш у величезну „кузенну“ й одразу робиться парко.

— Ой-же й задуха! Що ви тут влітку робите?

— Борони робимо і падаємо непритомні від спеки: температура в нас нічогенька, улітку 75 ступнів спеки буває, а майстерня невеличка — дихати нема чим.

Тут треба бути насторожі, пильнувати: сновигають вагонетки на кожному кроці, пашать іскрами десятки печей, маленьких вогняних варстатів, що загострюють зуб'я до борон.

Механізованими, точними рухами чорні ковалі-робітники точать їх по 1500 і 2000 штук на день.

— „Бережись“!

— „Підавай“

— „Лівіш“!

Інших слів тут не почувеш: де вже тут у майстерні розмовляти, коли 1500 пудів матеріялу на день перепустити треба та й молоти співають, кричать, приглушують безсилі тут людські голоси.

„Знай одно — штаби до борон гни“,

„Зуб'я точи“,

„Осі до колес виточуй“.

* * *

Гордість заводу — механічна майстерня. Вся вона в русі, в ритмічних шумах. 50 чепурних новеньких варстатів вилискують сталлю, зтиха шамотять ласи, раз-у-раз вищать бормашини та ритмічно стукотять двигуни. Кожний робітник — господар свого варстату. Він любить його, знає його химери, уміє одним зручним рухом примусити його скоритись. Механічна майстерня вимагає високої кваліфікації: довго і докладно треба виміряти кронциркулем обсяг барабанного вальця до молотарок або виміряти дробила. І робітники тут замислено-уважні, надзвичайно заклопотані своєю роботою. За те, як весело в обідню годину! Тут, у цій самій майстерні влаштовано куточок Леніна. Сюди сходяться з усього заводу робітники, читають угорі сьгоднішні газети, обмірковують новини, старанно витираючи заяложені машинним мастилом руки, щоб не покаляти книжечок і газет. Як що ви захочете до ладу ознайомитися з внутрішнім життям заводу, ніде це вам так не вдасться, як тут.

Це зветься пуцено машину в роботу. На 50% продукційність проти довійськової збільшено цього місяця.

— Мовчи комсо! Теж чваниться, наче б то ти її збільшив.

— А то хто ж? Чудний ти, чоловіче, коли не розумієш, що без моїх шрубів ти своїх січкарень не складеш.

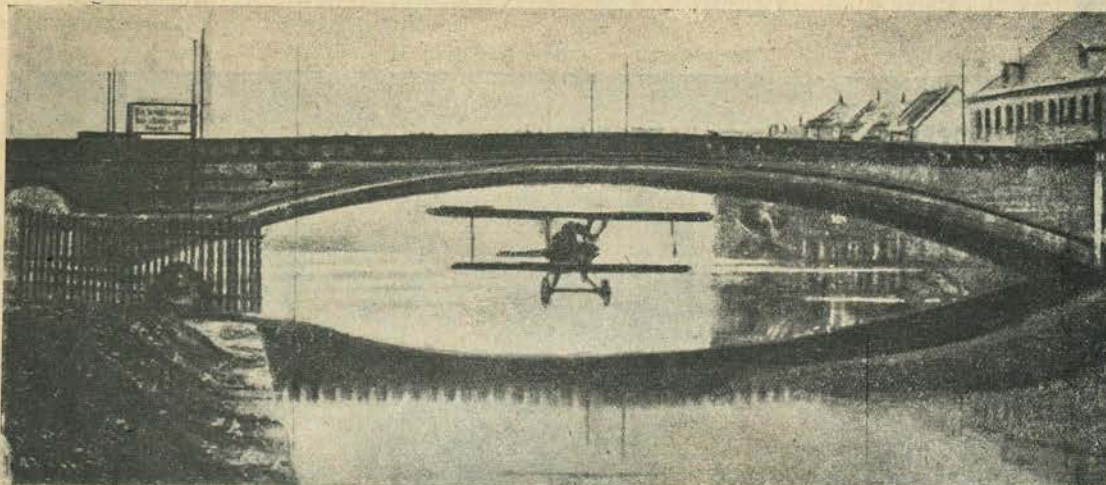
— Добре було б жити, коли б одяга не в печінках сиділа: заробітної платні 58 карб. — не погано, голодувати не доводиться, а сім'ю як слід не одягнемо.

— Та вам робітникам деревообробної майстерні нема чого бідкатись, гаразд, що в вас хоч диму нема, а от у нас — у літейній — як почнуть вогнисті зірки сипатися з розтопленого чавуна, то не вбережеш одяга.

— Дарма, ми самі господарі, от іще продукційність збільшимо, більше зароблятимемо.

— Тихше, передовицю читать починають!

ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ.

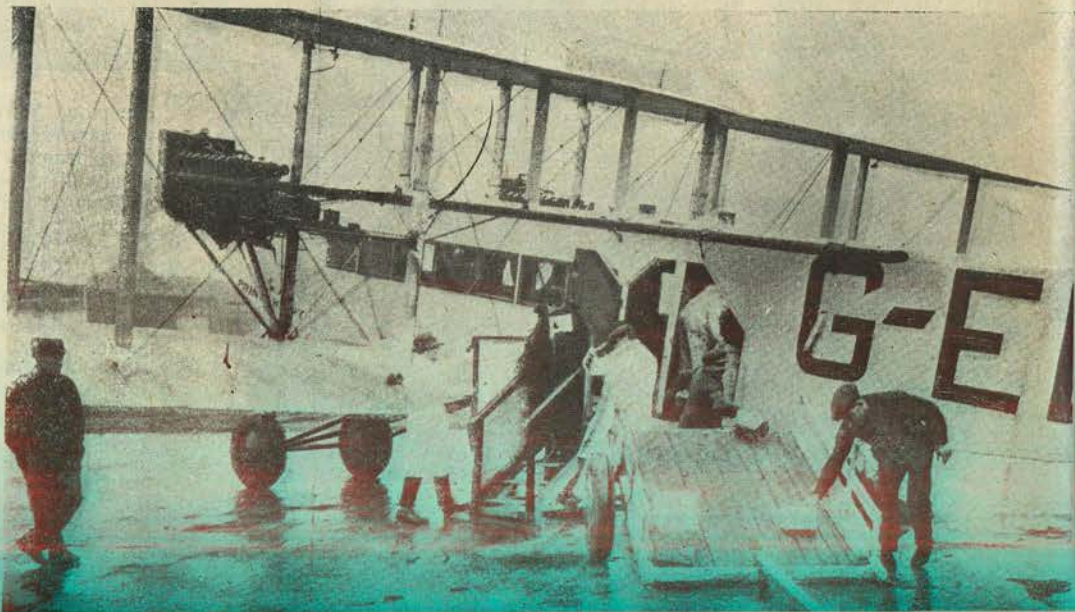
Пілот, доктор Каценштейн пролітає на літуніві під мостом, що має заввишки тільки 4 метра (в Німеччині).

ЮЗ.

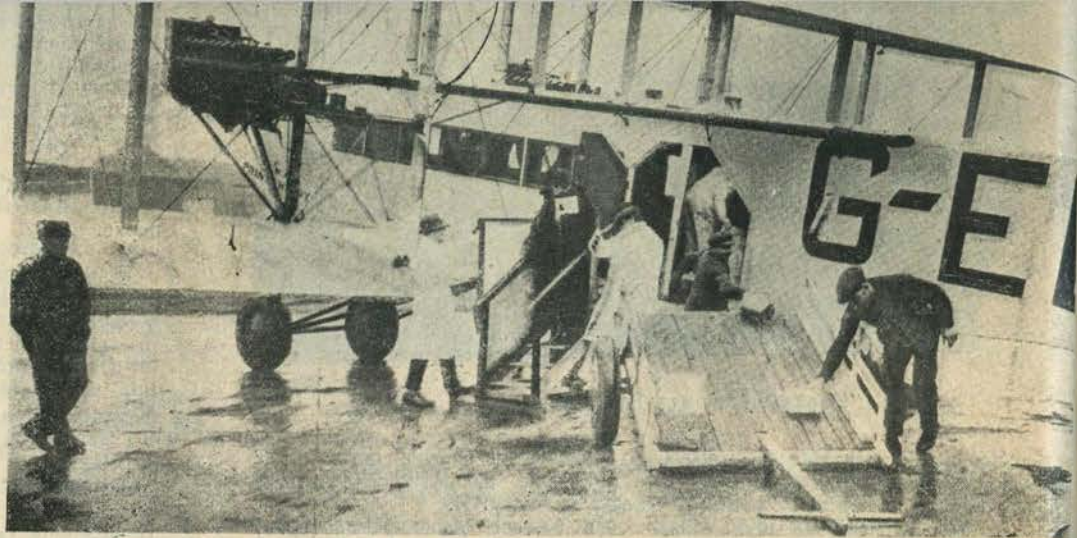
Статс-секретар
Північно - Аме-
риканських
Сполучених
Штатів, — відо-
мий ворог Рад-
влади і супро-
тивник визна-
ня СРСР. Зараз

Юз подався до демісії, а на його місце пр-
значено Келога — прихильника СРСР.

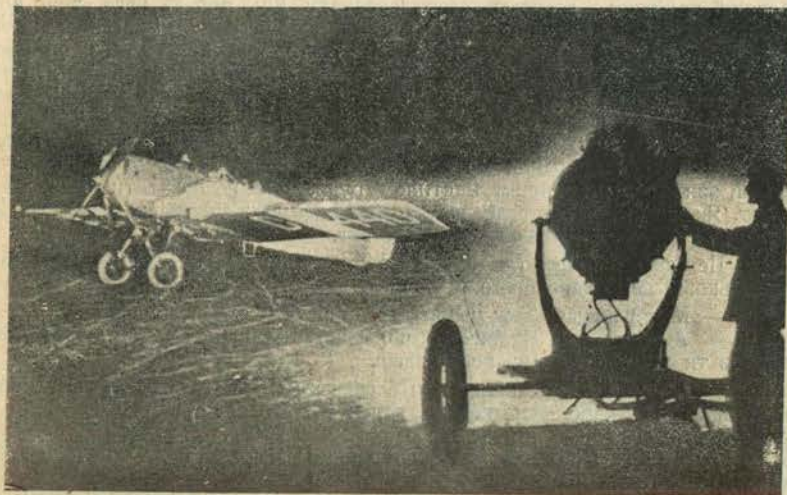
Лорд Сесіль і Дауес.

Пасаж. повітряний рух у Франції.

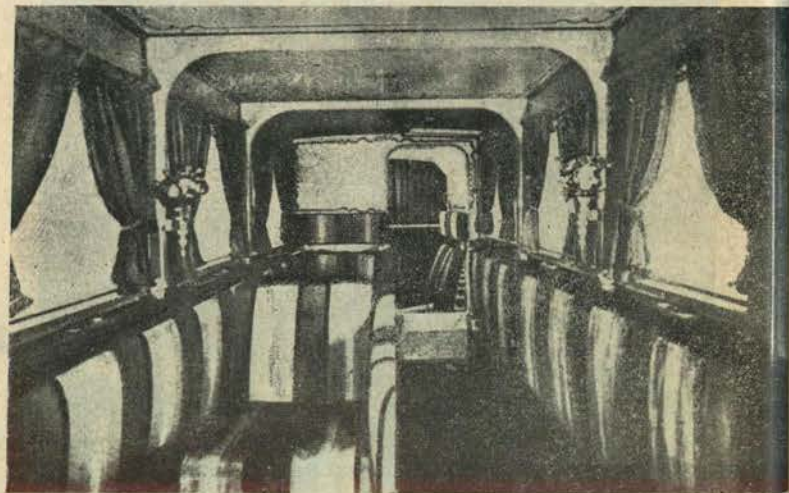
ПАСАЖИРСЬКИЙ ПОВІТРЯНИЙ РУХ УНОЧІ.

1. Апарат Юнкерса стартує вночі на берлінській повітряній гавані.

Німецький Аеро-Лойд спромігся влаштувати пасажирське літання вночі аеропланами в яку завгодно погоду: аеродром за для цього освітлюється жовтим світлом проженторів, що не сліпить очей, а на обlačках аеропланів

2. Кабіна німецького пасажирського аероплану.

ставляться апарати, що визначають стан погоди. Кабіни на аероплані мають радіо-приймища, що дають пасажирам змогу держати зв'язок з землею: слухати радіо-концерти, діставати останні відомости то-що.

Келог, який займає посаду держ. секрет. Юза.

Іспанська армія в поході.

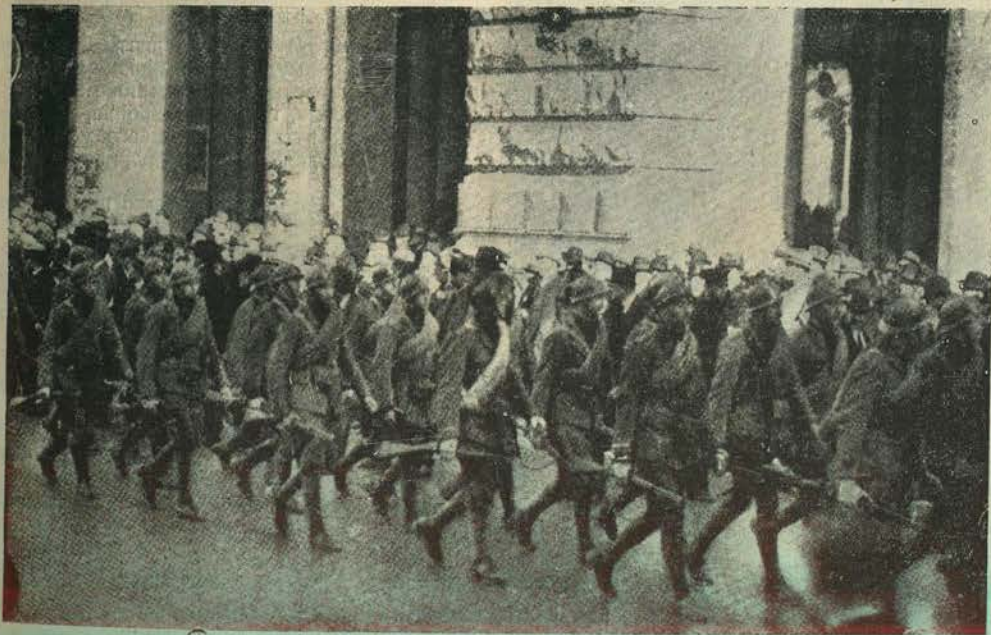
Мароканці, що повстали проти іспанського імперіялізму, який довгі роки гнобив мароканців, на всіх фронтах в боротьбі з іспанською армією—одержали перемогу.

Вміщена фотографія зображає „славетний“ поворот ісп. армії до дому.

Придушення мароканців провадилось під керівництвом Прімо де-Рів'єра, вірного раба короля Альфонса.

Типи мароканців.

Ланцюгові пси Мусоліні.

Фашистська міліція або так звана „чорна гвардія“ проходить вдовж майдану Умберто в Римі, щоб показати непохитність влади „чорного герцога“ — Мусоліні.

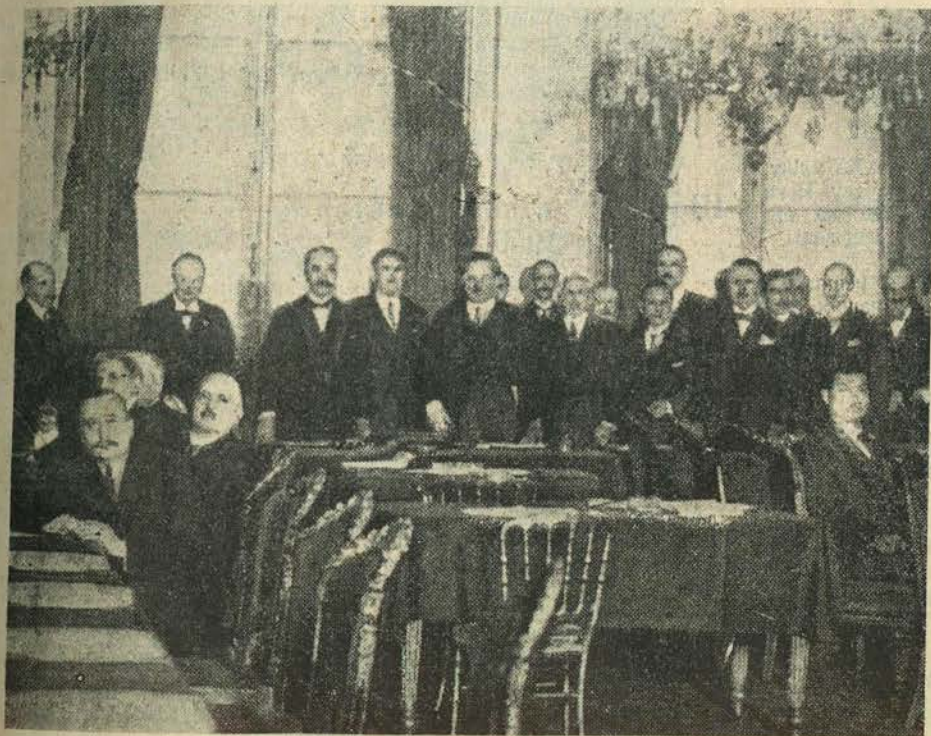

Ланцюгові пси Мусоліні.

Фашистська міліція або так звана „чорна гвардія“ проходить вдовж майдану Умберто в Римі, щоб показати непохитність влади „чорного герцога“ — Мусоліні.

Черчіль—англійський міністр фінансів.

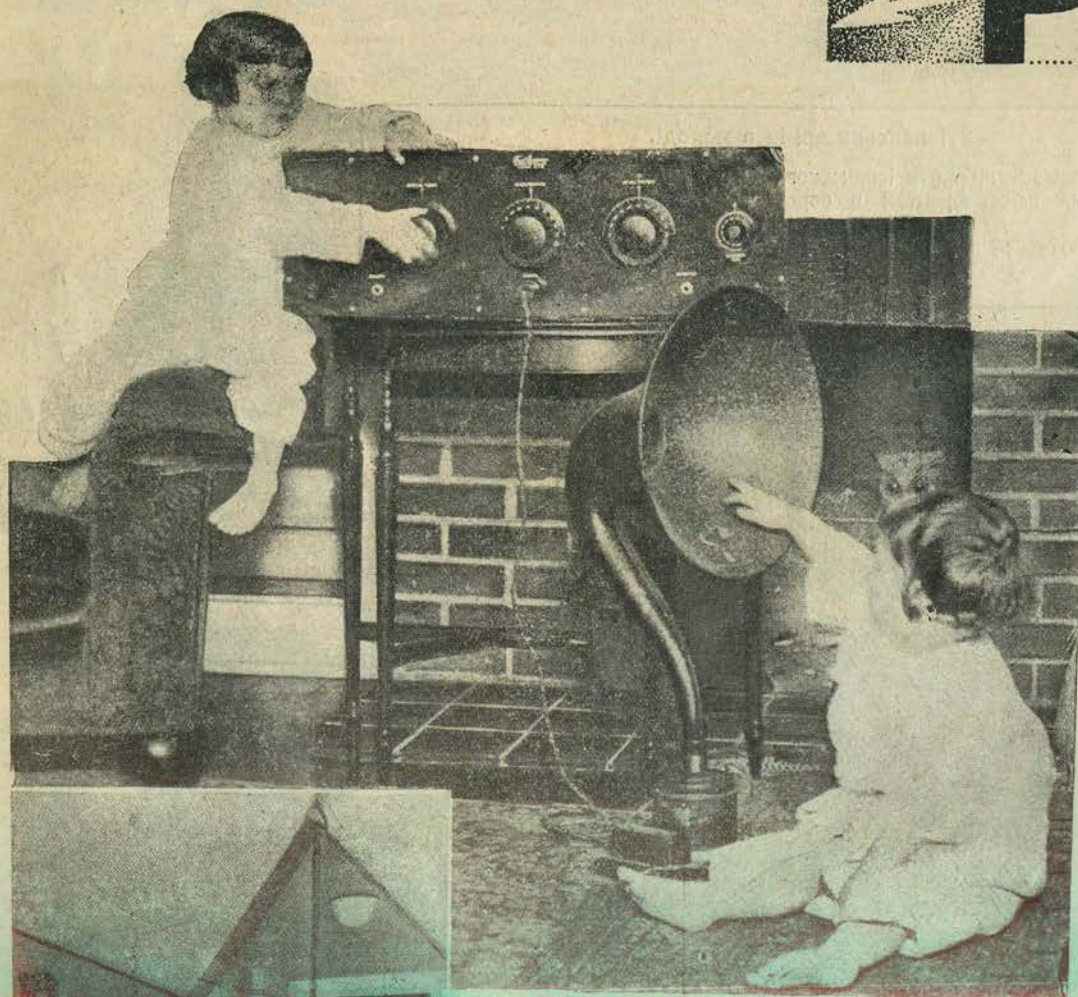
Паризька фінансова конференція.

Зліва—направо: Черчіль Клемантель—французький міністр фінансів; Мирон-Херіх — Америка; де-Стефані — повноважний представник Італії; Келог — американський посол в Лондоні; Вікон Іші — Японія.

Новий голова амер. федерації праці—Грім.

РАДІО

Поводитись із радіо-приймником така нехитра штука, що навіть мала дитина з цим справиться. Долі поставлено „громкоговоритель“, сполучений з приймником (угорі, на взірєць ящика).

понуючи брудні чоботи зробити блискучими, туалетне люстерко актриси, не вихваляє св геніяльної «гуталіни».

Обличчя його поважно-пильне. На ч зморшки напруги. Йому завдаєє вулич гамір, він слухає радіо-концерт симфонич оркестру лондонського королівського теат В ящику, що на нього ставляють ноги й клієнти, в нього радіо-приймник.

І ще: там-же таки.

Вулиця стиснена двадцяти і тридцять поверховими мурами будинків велетнів. бучніший гамір відбитий камінням. Гуркіт цюгів-трамваїв, гудки автомобілів,—той невмигучий гамір міста, що від нього у бідолаш фермерів з далекого Заходу надвечір болю голова.

І ось над цим гамором і гулом світов міста, перекикуючи і гудки автомобілів і гуки газетярів — поволі розважливо хтось низливим голосом аж захлинається та робідає, який то здатний та добрий на вдачу тер X, і закликає перехожих, коли вони ма хоч крихітку глузду, голосувати ні за іншого, а саме за містера X.

Але американські перехожі не зупиняю здивовані, не шукають збентежені, де гу цей химерний голос. Там — це побут. Там знають, що провадиться передвиборча боротьба і якийсь промітний кандидат понаставляє на хах велетенських будинків зразу в десят сотнях міст великосажневі рури „громкоговорителів“ і сидючи десь за багато верст у в господі в вигідному кабінеті, репетує зв по всій країні.

У нашому підзаголовку запитання:

— „Що таке є радіо“?

А ми оповідаємо про хлопчика, що чист чоботи та про меткого містера X.

А чи важливо ж читачеві знати, що радіо потрібні якісь там катодні лампи, кришталіки, антени... Зрозуміла річ, на

Так звана „рамкова антена“. Вона велика, а можна зробити й маленьку.

В Америці сидить буржуа. Очі в нього має, заколисаний музикою, переданою в радіо-приймник, що тут же стоїть поруч нього. Грають яке-небудь „тинерері“ або „янки дудль“.

Аж ось він кинувся, — і обличчя його скривилося від жаху: радіо неє інтернаціонал.

— Під малюнком же тільки промовистий текст із газет:

Успіхи нашої техніки.

У Ленінграді одержано повідомлення з Америки, що там чути наші радіо-концерти.

Це поки що карикатура. А може кілька років згодом цей малюнок буде вже на плакатах.

Що таке є радіо?

На перехресті двох вулиць, якого-небудь де-небудь в Америці — сидить хлопчик, чистить чоботи.

Але він не стукотить нетерпляче щітками об свою коробку, як це роблять такі самі хлопчики на перехресті якої-небудь Університетської вулиці й майдану Розі Люксембург. Він навіть не закликає перехожих, про-

Поводитись із радіо-приймником така нехитра штука, що навіть мала дитина з цим справиться. Долі поставлено „громкоговоритель“, сполучений з приймником (угорі, на взірєць ящика).

Зовсім не парадокс.

Навряд чи є ще в світі такі ж сучасні і так само часто вживані два слова, як —

— Революція

і

— Радіо.

Два символи ХХ віку, — два переможці часу. Поки світ поділений ще на два табори — світ революції і світ радіо.

Пам'ятаєте, нещодавно зразу в кількох наших газетах уміщено було карикатуру: заплуєні. Він солодко дрімає, переданою в радіо-приймник, що тут же стоїть поруч нього. Грають яке-небудь „тинерері“ або „янки дудль“.

Аж ось він кинувся, — і обличчя його скривилося від жаху: радіо неє інтернаціонал.

— Під малюнком же тільки промовистий текст із газет:

то треба йому мати різні „кристалики“, про них же можна прочитати технічних журналах.

А ми, на нашу думку, вже дали відповідь на запитання: «Що є радіо». І приймник в ящиківі до чищення чобіт і великометрової «коговоритель» — це крайні точки від кандидата на президенти до вуличного хлопчика, і вся ця «просторінь» насичена одним:

— Радіо.

Не дурно в Америці —

десятки мільйонів приймних станцій.

Що було б, коли б автор жив 1950 року.

Автор дуже задоволений, що він пише цю статтю про радіо 1925 року. Своє оповідання він може обмежити тим, що розповів про передачу через просторінь звуків, а також повідомленням про те, яких наслідків уже досягнуто в передачі зображень через просторінь. А в тім читач знає про це вже з 1-го числа „Всесвіту“.

Згадайте, що радіо вийшло з лабораторій усього кілька років тому і проте вже опанувало світ, і ви зрозумієте, що ваше щастя, що тепер 1925 рік, а не 1950, бо тоді стаття ця заняла б усе число журналу. У ній було б оповідано про те, що радіо вже передає через просторінь енергію, що нема потреби боротися за кожен електростанцію та здіймати гасло електрофікації, й що енергія зробиться здобутком кожної людини, та що не буде в світі такого куточка, де машини не були б приступні усім людям.

Потім (1950 року) автор розповів би про війну, якою вона буде (як буде!) в вік радіо, про «проміння смерті», що зупиняє за 1000 верстов автомобілі в

Найменший приймник, зроблений в Америці. Його легко вмстити на нігті ноги. Американці вдалися в ексцентричність, рекламуючи свій приймник.

тер Х, і закликає перехожих, коли вони ма хоч крихітку глузду, голосувати ні за иншого, а саме за містера Х.

Але американські перехожі не зупиняю здивовані, не шукають збентежені, де цей химерний голос. Там — це побут. Там знають, що провадиться передвиборча боротьба і якийсь промітний кандидат понаставляв на хах велетенських будинків зразу в десять сотнях міст великосажневі рури „громкоговорителів“ і сидючі десь за багато верст у в господі в вигідному кабінеті, репетує за по всій країні.

У нашому підзаголовку запитання:

— „Що таке є радіо“?

А ми оповідаємо про хлопчика, що чистить чоботи та про меткого містера Х.

А чи важливо ж читачеві знати, що радіо потрібні якісь там катодні лампи, кристалики, антени... Зрозуміла річ, на щоб кожний механізм був справний до роботи, треба йому мати різні „кристалики“, про них же можна прочитати технічних журналах.

русі, «проміння смерті», що підпалює і руйнує вибухом порохівні, палить лани, нищить усе, що є живого — це все є тільки іграшки. Тисячі літаків керованих радіо, що не мають на своїх об'їздах ні літуна, ні спостерігача, матимуть змогу літати скільки завгодно часу (адже ж вони не залежатимуть від кількості взятого з собою горючого матеріялу, бо енергію доставитимуть через радіо) та скидати начинені тифозними мікробами та газами бомби.

Напоследок, 1950 року автор може розповісти і про радіо — зносини з іншими планетами, з Венерою або Марсом, та ще силу цікавого, що навіть не спроможеться зараз 1925 року вигадати.

Ближче до діла!

Ми говорили про Америку, говорили про 1950 рік, говорили навіть про Марс та про Венеру, про Україну ж ще й слова не сказали.

Отже —

Про радіо в СРСР:

Ще півроку тому на Україні тільки й того, що читали про перші успіхи московського радіо, тільки заздрили Москві. А там радіо обернулося в явище майже стихійне. Кожного дня прибувало вже не два, три нові аматори, а сотні. І от на протязі одного року в Москві злагоджено було десятки тисяч прийомних аматорських станцій та три великоміщніші пересильні станції.

Радіо на Україні.

Кожна подія має свою дату, і днем народження радіо на Україні був день відкриття безплатної радіо-консультації в листопаді 1924 року. Першого ж дня помітно було, як суспільство надзвичайно зацікавилось радіо. Сюди приходили і представники клубів і «ходжаї» з найближчих сел, але здебільшого одвідувала молодь — фабзавучники, комсомольці. Через цю консультацію уже перейшло безмал 3 тисячі чоловіка.

Зараз уже почалися переговори про збудування у Харкові міцносило на 25 кіловат станції. Така станція буде чутна не тільки на Україні, а й Сибіру й за кордоном.

Та й зараз зайдіть лишень до першого ліпшого клубу, що вже улаштував у себе «громкоговоритель», завітайте лишень до консультації і подивіться на захоплені обличчя молодечі, прислухайтесь до розмов і ви пере-свідчитесь, що радіо має під собою міцний ґрунт, що радіо на Україні зробилося фактом.

І. У.

У Західній Європі та в Америці радіо така звичайна річ загального вжитку, що воно пішло навіть по дворах, заступивши місце колишньої шарманки. На нашому малюнку показано такого „радіо-шарманщика“.

Чергова стаття В. І. Леніна.

В ці бурхливі дні наша більшовицька „Правда“ була розгромлена нічним наскоком поліції. Майже всі співробітники були заарештовані. Матеріали редакції забрані. Я в той час був секретарем думської більшовицької фракції. Всю ніч ми з тов. Бадаєвим слідували за роботою поліції й ранком, коли було знято засаду, ми зараз же пішли до редакції, щоб налагодити випуск чергового номеру, бо треба було дати керуючі вказівки про дальнійший напрямок боротьби.

В редакції все було перекидано догори ногами. Поліці й скриньки порожні. Тільки в одному кутку я знайшов значний пакунок листів. Це була остання пошта, напевне тільки, що одержана. Серед інших пакетів

Чергова стаття В. І. Леніна.

Секретар ЦК КП(б)У тов. Е. Квірінг.

Почались бурхливі червні дні в Петрограді. На Виборгській стороні будувались барикади. Ввесь петроградський пролетаріят стрячкував. Народив революційний шквал. Світова війна відстрочила розв'язку.

В ці бурхливі дні наша більшовицька „Правда“ була розгромлена нічним наскоком поліції. Майже всі співробітники були заарештовані. Матеріали редакції забрані. Я в той час був секретарем думської більшовицької фракції. Всю ніч ми з тов. Бадаєвим слідували за роботою поліції й ранком, коли було знято засаду, ми зараз же пішли до редакції, щоб налагодити випуск чергового номеру, бо треба було дати керуючі вказівки про дальніший напрям боротьби.

В редакції все було перекидано догори ногами. Поліції й скриньки порожні. Тільки в одному кутку я знайшов значний пакунок листів. Це була остання пошта, напевне тільки, що одержана. Серед інших пакетів мою увагу звернув на себе значний пакет з закордонними марками. Це була чергова стаття тов. Леніна, написана рукою.

Вже до цього у Франції я бачив статті і особливо проекти промов нашим депутатам, написані рукою тов. Леніна і я відразу впізнав його характерне письмо. Цього ж таки ранку, коли по всьому місту припинився рух трамваїв, що робить великі міста трівожно тихими, коли по бруку дзвінко цокали кінні роз'їзди, в розгромленій редакції лист Леніна, що лишився редакції, набірав особливого значіння.

Він немов би говорив про безсилля царату, про безплідність поліцейських наскоків, про силу пролетаріату.

Я не пригадую про що була написана стаття Леніна, але її зовнішній вигляд, письмо надовго лишилися в моїй пам'яті. Простий сіруватий папір, на четвертушках аркуша, досить розкидане письмо й підпис—Ленін

Тепер інститутом Леніна гарно видано де-кілька рукописів Леніна, де-які з них написані дрібним, навіть найдрібнішим письмом. Це нащадок підпольної конспірації. Інші написані досить широко, немов би відповідало розмаху робітничого руху.

Я не знаю чи надруковано було де-небудь статтю Леніна, одержану ранком після червневого розгрому, бо через де-кілька днів мене теж було заарештовано. Навряд чи „Правда“ була задушена і навряд чи де-небудь лишився архив її останніх днів.

Для мене це тоді було покажчиком нашої сили й багато разів в тяжкі часи у в'язниці та на заслання я пригадував такий простий, на сіруватій четвертушці лист, і разом з тим таке значне—бо це була чергова відозва до пролетаріату—його вчителя, проводаря В. І. Леніна. Це було моє перше велике вражіння від зносин з Володимирем Іллічем.

Е. Квірінг.

Фотограф „Всесвіт“ А. Плахтій.

Донбас.

Яскравий зразок «підкування» капіталістів—нікчемні хібарки, де тулилися старателі приисків чорного золота, що своїми руками збудували палаци й віли для розтовстих буржуа.

Працюючі, що розбили кайдани поневолення, не потребують віл—ім потрібні світлі, зручні помешкання для здорових і гарно обладвані санаторії для притомлених.

Зверху ліворуч помешкання для робітників, збудовані «в добрий старий час» бельгійським товариством.

Праворуч санаторій для робітників Донбасу, організований Радянською владою.

Внизу—нові будівлі для робітників на копальні імені тов. Тітова, збудовані «Держбудівництвом».

Як 300 робітників без хліба не лишилися.

На Донеччині, біля ст. Переїздній, розкинувся великий содовий завод. Не одна тисяча робітників на ньому працює.

І ось, на одному з мілових кар'єрів, нещастя трапилось... Обвал.

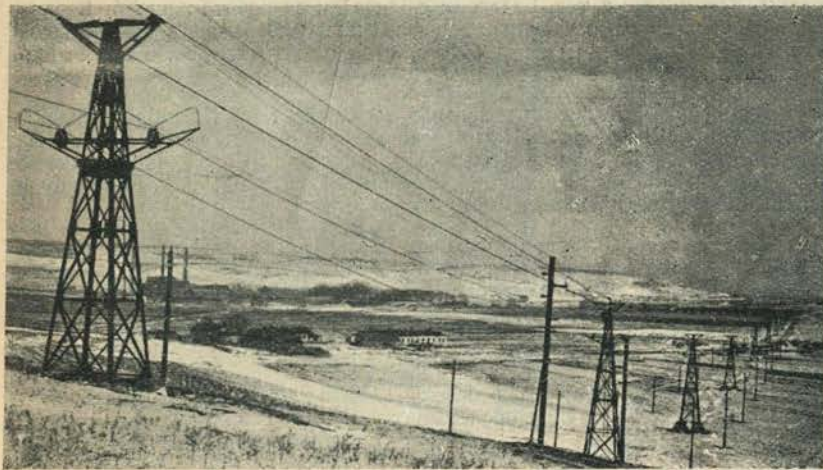

бують вил—ім потріюні світлі, зручні помешкання для здо-
рових і гарно обладвані санаторії для притомлених.

Зверху ліворуч помешкання для робітників, збудовані
«в добрий старий час» бельгійським товариством.

Праворуч санаторій для робітників Донбасу, організо-
ваний Радянською владою.

Внизу—нові будівлі для робітників на копальні імені
тов. Тітова, збудовані «Держбудівництвом».

Підвісний повітряний шлях донецького содового заводу.

Довжина 9 верст; подає 5 тисяч пуд. на годину.

Як 300 робітників без хліба не лишилися.

На Донеччині, біля ст. Переїздній, роскинувся великий содовий завод.
Не одна тисяча робітників на ньому працює.

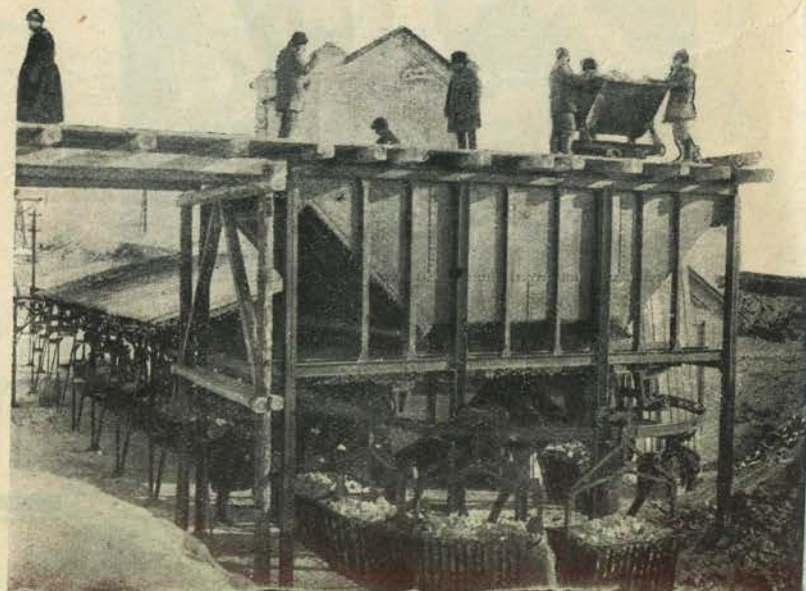
І ось, на одному з мілових кар'єрів, нещастя трапилось... Обвал.

Кар'єр посунувся і заводоуправління вирішило припинити роботу на
цьому кар'єрі. А на кар'єрі працювало біля 500 чоловік і всім їм погрожу-
вало скорочення.

Тоді місцевий інженер т. Володиміров запропонував правлінню почати
розробку нового уступу, гарантуючи мілових покладів на три роки.

Правління згодилось, відкрило новий уступ, в наслідку чого було те,
що 300 робітників без хліба не лишилися.

І в новому уступі праця велася 2 роки, доки не почалася розробка
зовсім нового мілового кар'єру.

Перші вагончики прибули до заводу.

ХРЕЩЕНСЬКИЙ ЯРМАРОК

Слово „ярмарок“ викликає в нашій уяві образ того ярмарку, що там роїться— гуде великий тиск людей, торгуються донехочу аж похрипнуть пельки, завзято б'ють один одного по долонях через запіл свитки, раз-у-раз сновигають по шинках крамарі, тільки що склавши торговельну умову то що.

Нижегородський ярмарок, Київські контракти, славновісний Сорочинський ярмарок, сила всяких інших ярмарків, кожен з них чимось уславився був „на весь світ“: або це були „в'яземські пряники“ або „тещиними язиками“ та „умірущими чортами“, або ж це були баскі коні, що їм міг хто завгодно, аби кому охота була, заглянути в зуби не так затим, щоб купити, як із цікавості.

Та минули ті часи, не такий уже вигляд має теперішній ярмарок.

І сьогодні Харківський Хрещенський ярмарок уже не колишній славетний красень з його жвавістю, силою приватних торговельних умов, та маленькими, перистими ятками.

Центральний павільйон ярмарку.

Відомо, або ж це були баскі коні, що їм міг хто завгодно, аби кому охота була, заглянути в зуби не так затим, щоб купити, як із цікавості.

Та минули ті часи, не такий уже вигляд має теперішній ярмарок.

І сьогодні Харківський Хрещенський ярмарок уже не колишній славетний красень з його жвавистю, силою приватних торговельних умов, та маленькими, перистими ятками.

На ньому не чути, як колись, удалих пісень з приграванням гармонії та п'яних „частушок“, на ньому не видно, як колись, величезної громади селян, що приїхали кіньми здалека... він тепер не бучний, статечний та поважний, не строкатий, не в чепурному вбранні наш сьогоднішній Хрещенський ярмарок. Він немов би неживий. Та не візьміть собі на думку, що він умер — з нього зтерто тільки фальшиві прикраси, гуляшу та розбещену красуню перевернули в корисне та потрібне республіці діло.

Десь у конторах, по трестах, на біржі відбуваються значні торговельні умови між кооператорами та представниками торгівлі.

Центральний павільйон ярмарку.

Селянам нема чого гонити свої коні. Вони мають змогу придбати все що є на ярмаркові, у себе в селі в кооперативі.

І ятки „Тараса з Київа“ і „Наталки із Полтави“, що продають свої знамениті медовики, вже тепер не такі покупні, як раніш: тато не привозить своїй дитині кольорового коника чи медяника з ярмарку, а він купує коржички та цукерки фабрики „Червоний Жовтень“ у кооперативній крамниці, а ця вже придбує ці коржички та цукерки через якусь там контору Хрещенського ярмарку.

А.

Фот. М. Ташкера.

Київ. Траурне засідання Виконкому.

ЛЕНІНСЬКІ

ДНІ

НА УКРАЇНІ.

21-ше

СІЧНЯ

1924 р.

Київ. Юні піонери в майстерні першої одягової фабрики.

В. Сосюра.

Траурний

Сьогодні не з нами наш Вождь, наш Ілліч,
Ідем ми самі по дорозі.
Але як і завжди лунає наш клич,
І ворог, як завжди в тревозі.

Далека нам путь, але ми не одні:
Нам світять його заповіді,
На полі, в заводі, у шахті на дні
— Комуни ми зоряні діти.

На жовтому Сході народи встають,
Скидають тягар капіталу,
На чорному Півдні гарматами б'ють,
На чорному Півдні повстали.

Хвилюйся робочих голів океан
Ми Леніна пам'ять лелієм.
Лунають оркестри, гремить барабан,
І крок наш і дух наш міцніє.

ЛЕНІНСЬКІ ДНІ НА УКРАЇНІ.

Фот. „Всесвіту“ А. Плахтій.

Харків. Проект пам'ятника Леніну архітектора Кавалерідзі.

Але як і завжди лунає наш клич,
І ворог, як завжди в тревозі.

Далека нам путь, але ми не одні:
Нам світять його заповіді,
На полі, в заводі, у шахті на дні
— Комуни ми зоряні діти.

На жовтому Сході народи встають,
Скидають тягар капіталу,
На чорному Півдні гарматами б'ють,
На чорному Півдні повстали.

Хвилюся робочих голів океан
Ми Леніна пам'ять лелієм.
Лунають оркестри, гремить барабан,
І крок наш і дух наш міцніє.

Ми дня не забудем (нежданний такий...),
Товаришу, брате наш милий,
— Ридали робочі, гармати, гудки,
Коди ми Вождя хоронили.

Фот. Д. Шерилевського.

21-ше
СІЧНЯ
1925 р.

22 січня в Катеринославі відкрито пам'ятник Леніну. Величезну каміньоку, вагою в 400 пудів— з Кічкасу (місце майбутнього 1-го шлюзу на Дніпр. порогах) перевезено було в грудні м-ці 1924 р. до Катеринославу і тут протягом місяця було висічено погруддя Ілліча. Бюст робили робітники-каменотеси під доглядом авт. пам'ятника скульпт. Тенера (праворуч в білому халаті).

В ленінські дні вони
дівчатки.

менах був траурний клич:
жди й однині".
борці нерушно Ілліч,
і домовині.

клекоче, гуде
нському стані...
Ми терпим і ждем
ий повстане.

о в Комуни в Едем,
, Червоний Маяче!
тричний невпинно ідем
ся і плачуть.

на поклали печать
ть в дорогу,
на дорозі лежать

кди в од...
борці нерушно Ілліч,
домовині.

клекоче, гуде
іському стані...
Ми терпим і ждем
їй повстане.

в Комуни в Едем,
Червоний Маяче!
Гричний невпинно ідем
я і плачуть.

а поклали печать
гь в дорогу,
а дорозі лежать
бога.

дині, ми квіти життя,
а і від плуга.
Зм ми пам'ять Вождя
иша й друга.

Фот.

кїв. Будинок Держстраху.

22 січня в Катеринославі відкрито пам'ятник Леніну. Величезну каменюку, вагою в 400 пудів— з Кічкасу (місце майбутнього 1-го шлюзу на Дніпр. порогах) перевезено було в грудні м-ці 1924 р. до Катеринославу і тут протягом місяця було висічено погруддя Ілліча. Бюст робили робітники-каменотеси під доглядом авт. пам'ятника скульпт. Тенера (праворуч в білому халаті).

Харків. Будинок Державного Видавництва України.

К. Кошевський—Уріель Агоста.

М. Драк—Художник-декоратор

Остап Вишня.

Театральні силуети.

Юра Гнат.

Юри Гната не бачили ніколи?

Отакунський. Худенький, маленький, а волосся довге, покришкою...

Отак як подивився на нього—руками розводиш:

— У чім там, царице наша небесна, талант держиться? Де там він міститься? Ну ніяк не ймеш віри, щоб у такому манісінькому тілі та сидів отакенний великий дух. Місця мало.

І то, очевидно, коли вже йому, духові тому, там дуже сутужно робиться, тоді він з його вскакує, вскакує у макети,

експлуатували і самі плодили дітей. Урожай на дітей у середнього, не вважаючи на те, що система хліборобства була в їх трьохпільна з обов'язковою толокою.

Коли мати ходила з Гнатком, то все було на однім місці не всидить: то на покуті сяде, то до печі підійде, то на під схилиться, то на лежанці ляже...

А батько було подивляється та й скажуть:

— Що то ти, старенька, мізансцени плутасш?

— Та щось воно дуже вже неспокійне, все б'ється, все вовтузиться!

— Иш... ти!—батько було промовить... — і щоб воно значило?

А то Гнат Петрович ще в череві матернім хвилювався, що мати його мізансцени як слід не вивчила...

... Народився нарешті...

Подивились на обличчя—хлопець...

І зразу як узав тон—три місяці вікна в хаті брязчали. І через кожух кумі передавали, і йорданською водою бризкали—нічого не бере... Тону не спадає... І тільки підчас антрактів, коли було до материній пазухи прикипить, замовкає,—тільки сопє, тяжко дихає, причмокує і пильно в матір удивляється, хапаючи її за «перуку» й нервово смикаючи... Так ніби сказати хоче:

„Прем'єра“...

і знову потім знесилений у Гната Юру вскакує...

Не инакше... Бо коли б йому, духові тому, виходу не було, рванув би він хазяїна свого Гната Юру по черевній білій лінії і мали б ми із головного режисера Державного Драматичного театру імени Івана Франка, самі вишкварки.

Отакий Гнат Юра...

* * *

А звідки Гнат Юра взявся?

Гнат Юра народився...

Народився він у селі Федварі, Олександрійського повіту, на Херсонщині, 1887 року... Народився, як кажуть, од батьків. Батьки в його були селяне, самі на себе працювали, самі їли... Найманої праці не

Юра Гнат.

в його були селяне, самі на себе працювали, самі їли... Найманої праці не

Юри Гната не бачили ніколи?

Отакунький. Худенький, маленький, а волосся довге, покришкою...

Отак як подивився на нього—руками розводиш:

— У чім там, царице наша небесна, талант держиться? Де там він міститься? Ну ніяк не ймеш віри, щоб у такому манісінському тілі та сидів отакенний великий дух. Місця мало.

І то, очевидно, коли вже йому, духові тому, там дуже сутужно робиться, тоді він з його вискакує, вскакує у макети, розсипається по мізансценах, ходором ходить по масових сценах, бризкає бризкає на ансамбль, а потім стрибає на афішу перекрутившись у звичайні українські літери виводить на білому папері:

експлуатували і самі плодили дітей. Урожай на дітей у їх був вищий од середнього, не вважаючи на те, що система хліборобства була в їх трьохпільна з обов'язковою толокою.

Коли мати ходила з Гнатком, то все було на однім місці не всидить: то на покуті сяде, то до печі підійде, то напід схилиться, то на лежанці ляже...

А батько було подивляться та й скажуть:

— Що то ти, старенька, мізансцени плутаєш?

— Та щось воно дуже вже неспокійне, все б'ється, все вовтузиться!

— Иш... ти!—батько було промовить... — і щоб воно значило?

А то Гнат Петрович ще в череві матернім хвилювався, що мати його мізансцени як слід не вивчила...

... Народився нарешті...

Подивились на обличчя—хлопець...

І зразу як узав тон—три місяці вікна в хаті брязчали. І через кожух кумі передавали, і Йорданською водою бризкали—нічого не бере... Тону не спадає... І тільки підчас антрактів, коли було до материні пазухи прикипить, замовкає,—тільки сопє, тяжко дихає, причмокує і пильно в матір удивляється, хапаючи її за «перуку» й нервово смикаючи... Так ніби сказати хоче:

— Не так, не так. Більш на лоба!

А мати було подивиться, переїде з лівої до правої й подумає сумно:

— І що з його буде?

І став Гнат Юра рости...

Три роки Гнатові Юрі... П'ять років Гнатові Юрі...

Зверху вниз: О. Ватуля—граф Куно, Гнат Юра—Стьопочка (Житейське море), П. Самійленко—Чорна Пантера, Гнат Юра—Полк. Сталінський („Гріх“) і Фігаро; Т. Юрський.

Вийде було батько за клуню:

— Гнатко, а йди но сюди! Що то ти шельмин хлопець гонаробляв?

— То тату макети!

— Ой дивись мені, щоб я тобі не намакетив!

А Гнатко палицю між ноги, дубця в руки й вистрибом по між сояшниками.

— Н-н-но-оо!..

Похилитає головою батько:

— Генерал буде...

* * *

Не вийшов Гнат Петрович на генерала: не пощастило йому.

А доскакавши до 1905 року, організовує він в м. Єлисаветі (тепер Зінов'євське) Перший Український Драматичний Гурток.

З того й почалось...

А 1907-го року випрасувавши як слід піджака, йде Гнат Юра в українські актори-професіонали і до 1917-го року мандрує з українським: побутовими трулами, намагаючись європеїзувати оту саму горлицю що:

Полола	Та й послала припотня
Лободу, лободу	По воду, по воду

І так аж до 17-го року... 1917-го року Молодий Театр у Києві.

Гнат Юра актор і режисер...

Розвал Молодого Театру... Мандрівка по Правобережжю...

1920 рік—організація у Вінниці театру імени Франка... Гнат Юра організатор, головний режисер й актор...

Мандрівки театру... Столиця, кінець кінцем. П'ять літ.

П'ять літ—Гнат Юра на чолі тепер уже столичного Державного Драматичного Театру імени Івана Франка...

От вам і макети по-за клуню

* * *

Так у чім же-ж річ? В чім же-ж славніший є Гнат Юра?

Ну, прем'єрами. Мізансценами отими, масовими сценами, ансамблем.

А ще ж чим?

Про це так собі не розкажеш! Це треба побачити... Розказати який саме у Гната Юри талант і звідкіля він той талант визирає в нього—трудно...

Самі прийдіть подивитися...

«Суету» бачили? Терешка Сурму? Не бачили! От і розкажуй вам після цього.

Подивіться—тоді самі побачите, де в нього той талант...

От виходить на сцену Терешко Сурма з Матюшою, котрий ото...

«Гуси»... замітили де в Терешка талант.

— У батозі! Що? Чудно?

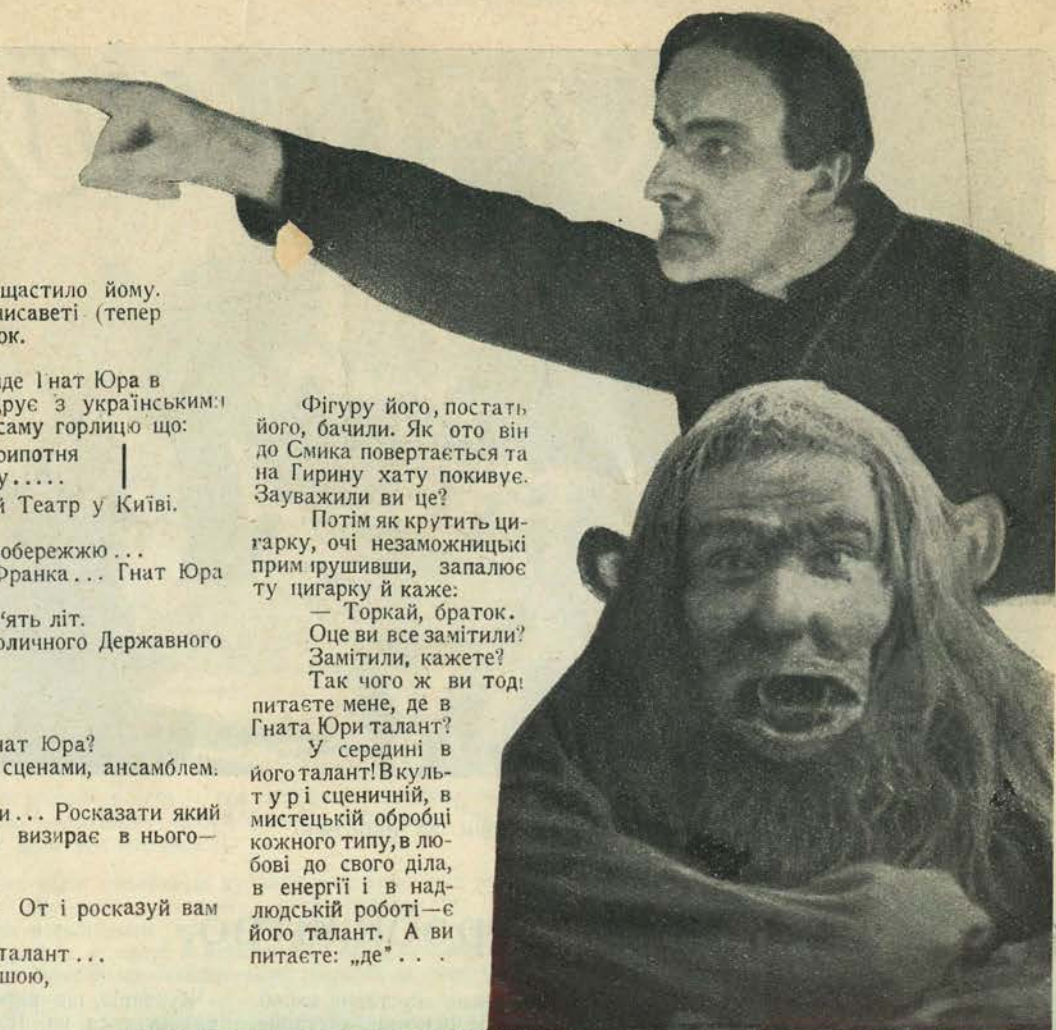
Нема зовсім нічого чудного... Іменно в батозі. Що таки—брить брилем, керея-кереєю, обличчя—обличчям і хода ходою.

То таки «ла-пер—лап-ером» і «лямер—лямером». Все це так, все це добре... Ні голубчики, ви цвяхніть так батіжком, ви крутаніть тим батіжком так, як Гнат Юра ним крутить, а потім і скажіть:

— «Забалакався»...

Зробіть... А тоді я вам скажу, чи є у вас талант і де саме той талант у вас сидить?

І коли ви це так зробите, як Гнат Юра робить, тоді радість по театру виллється і ви будете щасливі.

Фігуру його, постать його, бачили. Як ото він до Смика повертається та на Гирину хату покивує. Зауважили ви це?

Потім як крутить цигарку, очі неможливі примрушивши, запалює ту цигарку й каже:

— Торкай, браток.

Оце ви все замітили?

Замітили, кажете?

Так чого ж ви тоді

питаєте мене, де в Гната Юри талант?

У середині в його талант! В культурі сценичній, в мистецькій обробці кожного типу, в любові до свого діла, в енергії і в надлюдській роботі—є його талант. А ви питаєте: „де”...

А ще ж чим?
 Про це так собі не розкажеш! Це треба побачити... Розказати який саме у Гната Юри талант і звідкіля він той талант визирає в нього—
 трудно...
 Самі приходьте подивитися...
 «Суєту» бачили? Терешка Сурму? Не бачили! От і розкажуй вам після цього.
 Подивіться - тоді самі побачите, де в нього той талант...
 От виходить на сцену Терешко Сурма з Матюшою,
 котрий ото...

турі сценічній, в мистецькій обробці кожного типу, в любові до свого діла, в енергії і в надлюдській роботі—є його талант. А ви питаєте: „де“...

«Гуси»... замітили де в Терешка талант.
 — У батозі! Що? Чудно?
 Нема зовсім нічого чудного... Іменно в батозі. Що таки — бриль брилем, керей-кереею, обличчя — обличчям і хода ходою.

То таки «ла-пер—лап-ером» і «лямер—лямером». Все це так, все це добре... Ні голубчики, ви цвяхніть так батіжком, ви крутаніть тим батіжком так, як Гнат Юра ним крутить, а потім і скажіть:
 — «Забалакався»...
 Зробіть... А тоді я вам скажу, чи є у вас талант і де саме той талант у вас сидить?

І коли ви це так зробіте, як Гнат Юра робить, тоді радість по театру плигатиме і гучні оплески стелю піднімуть...
 Інакше — ні. Інакше — не талант...
 А Копистку Мусія в Кулішевих «97» бачили?
 Ну, як він вам? Що, думаєте:
 — „Ша, мамаша, я тобі слова не давав!“ Або:
 — „Ходім, синку, побачимо ще одну проокацію!“
 І зовсім, голуб'ята ви мої, не те...
 То — Куліш... То — автор...
 Ні ви примітьте, як Копистка у другій дії виходить, отоді як „Гнат Гирия оновився“... Бачили.

Зверху вниз: Т. Терниченко—От. Дамазій; Тер. Юра—водяник; О Рубчаківна—пан Гено („Йоля“); Гн. Юра і Семдор—Іван („Житейське море“); Барвінська; В. Кречет—Іван („Суєта“).
 Фот. „Всесвіту“ А. Плахтій.

Полтавські кустарки за роботою.

Кустарне виробництво.

По багатьох місцевостях України дуже розвинено кустарне виробництво різних видів, але особливу увагу звертає на себе художньо-кустарне, що в деяких місцевостях набуває характеру промислу, і зовсім відокремлюється від інших кустарних промислів. В той час коли вироби всякого кустарного промислу мають збут майже виключно в тій місцевості, де вони виробляються і лише в окремих випадках виходять за межі сільського або окружного масштабу, — художньо-кустарна промисловість має великий збут не тільки по всій Україні, а її ринки збуту стали виходити і за межі України і навіть всього Союзу.

З найбільш поширених художньо-кустарних промислів є вироблення килимів, вишивки на полотні і перебірні тканини (рушники) й інші, а за

Килими та кустарі.

лимами, доходило до 350, причому більшість припадала на Миргородський повіт. Збут килимів раніш був височенький, а під час війни цей промисел став завмирати, бо зменшився попит і подорожчала сировина.

Тепер же килимовий промисел на Полтавщині почав знову зростати.

Друга губернія, де дуже розвинено килимове виробництво, це є Поділля.

Подільські килими сильно відрізняються від полтавських, як орнаментом так і формою. Тут переважає геометричний орнамент, яскраві фарби і величезний розмір. Багацтво фарб і орнаменту в подільських килимах надзвичайні. В той час як полтавські вироби звертають на себе увагу ніжністю, подільські килими дають могутньо-виразну сміливу гармонію найяскравіших фарб. Тут ціла симфонія зухвальних і в той же час могутньо-прекрасних сполучень — характер приступний чарам Далекого Сходу.

Кустарів, що виробляють килими нараховується на Поділлі коло 10 тисяч. Виробництво килимів носить тут характер хатньої праці і тільки поблизу торговельних центрів воно набуває характер промислу. (Балта, Дзигівка, Ямполь й інші.) На Поділлі найбільша дівчина не вийде заміж доки не придбає 2—3 килими по 8—9 аршин кожний. Між звичайних килимів заслуговують уваги так звані подільські „простирала“, що виробляються з чистої тонкої однонитної

Кустарне виробництво.

По багатьох місцевостях України дуже розвинено кустарне виробництво різних видів, але особливу увагу звертає на себе художньо-кустарне, що в де-яких місцевостях набирає характеру промислу, і зовсім відокремлюється від інших кустарних промислів. В той час коли виробі всякого кустарного промислу мають збут майже виключно в тій місцевості, де вони виробляються і лише в окремих випадках виходять за межі сільського або окружного масштабу,—художньо-кустарна промисловість має великий збут не тільки по всій Україні, а її ринки збуту стали виходити і за межі України і навіть всього Союзу.

З найбільш поширених художньо-кустарних промислів є вироблення килимів, вишивки на полотні і перебірна тканина (рушники) й инш., а за найцікавіший з них вважається килимовий.

Встановити час коли і як народився килимовий промисел на Україні дуже трудно. Зразок виробу являється тут традиційним стародавнім видом. Нажаль найстаріші пам'ятники цієї галузі народньої творчості зберіглися лише з другої половини 17 століття.

З місцевостей на Україні, найбільше славиться своїми килимовими виробами Полтавщина.

Полтавські килими відрізняються від інших своєю ніжністю і барвистістю фарб, майстерністю роботи і оригінальністю орнаменту. Виробляються вони з тонкої вовни, спряденої самими кустарями і пофарбованої рослинними фарбами, приготованими теж кустарями з різних рослин. (Дубова кора, полова, ольхова кора, бузина й инш.) Не можна обійти мовчанкою й рослинних фарб, котрі значно ліпші за сучасні анілінові й алізарінові фарби й особливо відрізняються ніжністю кольорів і практичністю що до вжитку їх у виробництві.

В кожному полтавському виробі вас вражає надзвичайна простота, гармонія фарб, ніжність і краса виробу. В кожній квітці, в кожному листочкові виявляється життя, змальоване немов рукою великого майстра, а не сірого неписьменного кустаря.

Килим на Полтавщині не вважається за предметні розкоши, а є неодмінним елементом у побуті і вироблюється майже в кожному селі, але характеру промислу набирає тільки в Зінківському, Полтавському, Миргородському і частині Прилуцького повітів.

Число кустарів, що працювало виключно над ки-

могутньо-прекрасних сполучень — характер приступний чарам Далекого Сходу.

Кустарів, що виробляють килими нарахується на Поділлі коло 10 тисяч. Виробництво килимів носить тут характер хатньої праці і тільки поблизу торговельних центрів воно набирає характер промислу. (Балта, Дзигівка, Ямполь й инш.) На Поділлі найбідніша дівчина не вийде заміж доки не придбає 2—3 килими по 8—9 аршин кожний. Між звичайних килимів заслуговують уваги так звані подільські „простирали“, що вироблюються з чистої тонкої одноманітної шерсти в перебір з кольоровою.

В часи війни й революції промисел цей на Поділлі значно зменшився головним чином тому, що зменшився попит і подорожчали фарби та сировина.

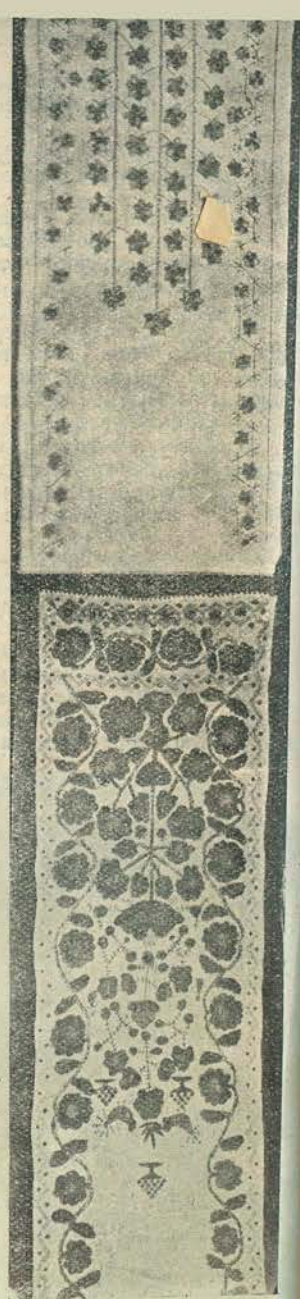
По губернях Київській, Одеській і Херсонській килимів виробляється мало, а коли і є де-не-де це виробництво, то виключно для особистих потреб, а не для промислу.

Крім килимового виробництва, значне місце займає ще у нас на Україні вишивка. Цей промисел є типова форма хатньої підсобної праці.

Найбільший кустарний центр вишивального промислу є Клембівка (Поділля) і Стіна (сумежне з Клембівкою село). Орнамент подільських вишивок надзвичайно різноманітний. Візьмемо хоч би Клембівку. Поруч з рушниками, вишитими найяскравішим гарусом усіх кольорів, ви зустрінете надзвичайно ніжну вишивку сріблом (мішура) по тонесенській білосніжній тканині, (нагадує до деякої міри тонкий маркізет), що тчуть самі кустарі з нитки, яка вироблюється з індійської бавовни. Стіна ж уперто вишиває виключно чорними нитками свої «низи», що нагадують жалібний грезет, і ні в якому разі не відступає від своїх традицій.

Київщина й Полтавщина вишиває виключно на льняному, або звичайному селянському полотні, в більшій частині заповоччю.

Загальне число кустарок-вишивальниць по Україні доходить до 10.000.

Полтавські кілкові рушники.

ВЕСЕЛА КОМПАНІЯ.

Збут українські вишивки (особливо подільські) до війни мали великий. Їх купувала Москва, Петербург, Крим й інші міста Росії. Багато спекулянтів та перекупців понаживалося з тяжкої праці кустарів. Були і такі кустарки, котрих великі злидні примушували кидати хату й дітей та їхати до Варшави чи до іншого міста—вишивати панам убрання та скатертини. Багато є в Клеmbівці таких жінок, що за копійки повірялись цілими місяцями і псували очі по панських кухнях у тій же самій Варшаві.

Цікаво відзначити, що вишивають не тільки жінки, а й чоловіки. Так само, як і жінка, сидить коло вікна на лавці чоловік, взявши між коліна свою вишивку і швидко, швидко миготить перед очима голка, а на полотні з'являється якийсь малюнок, в котрому так багачко оригінальної свіжости й краси. Блимає каганець, в голові народжуються все нові і нові образи, котрі передаються на полотні. Почується ще іноді до того жа-

Ляльки, що вироблялись у Полтаві приютськими дітьми.

лібна пісня в унісон з вітром, що старанно надривається у виводі... і знов миготіння голки і блимання каганця. Так без краю, день у день все життя...

За наших часів становище кустаря-вишивальщика значно покращало. Спекулянти знищені, (всю роботу по збуту виробів взяли в свої руки артіль, де керують люде вибрані самими кустарями). Є надія в недалекому майбутньому поширять збут цих виробів на закордонному ринкові, де вони мають великий попит.

Крім килимового й вишивального промислів на Україні є ще промисел ткацький, або інакше переборний. Головний центр переборного промислу—на Чернігівщині, місто Кролевець, що нараховує до 2000 ткачів, з котрих біля 1000 вміють виробляти високохудожні речі на ручних варстатах.

В довиськовий час тут працювало до 4000 варстатів, на яких вироблялося безліч рушників, ковдр, плахт, скатерток, що й мали величезний збут на внутрішньому ринкові. Тільки невеличка частина—10—15%—експортувалося в Палестину (так звана «палестинська тканина»).

краю, день у день все життя...

За наших часів становище кустаря-вишивальщика значно покращало. Спекулянти знищені, (всю роботу по збуту виробів взяли в свої руки артіль, де керують люде вибрані самими кустарями). Є надія в недалекому майбутньому поширити збут цих виробів на закордонному ринкові, де вони мають великий попит.

Крім килимового й вишивального промислів на Україні є ще промисел ткацький, або інакше переборний. Головний центр переборного промислу—на Чернигівщині, місто Кролевець, що нараховує до 2000 ткачів, з котрих біля 1000 вміють виробляти високохудожні речі на ручних верстатах.

В довійськовий час тут працювало до 4000 верстатів, на яких вироблялося безліч рушників, ковдр, плахт, скатерток, що й мали величезний збут на внутрішньому ринкові. Тільки невеличка частина—10—15%—експортувалося в Палестину (так звана «палестинська тканина»).

Своїм орнаментом кролевецькі вироби різко відрізняються від інших художніх кустарних виробів України. Тут хоч і переважає геометричний орнамент, але своєю яскравістю і надзвичайним сполученням фарб вони наближаються до виробів Далекого Сходу, особливо т. звані «богуславські» рушники й «палестинська» тканина.

Чимся далеким, таємним віє від цих палестинських тканин. Не раз, можливо, кустар або кустарка під час роботи перелітає в своїй уяві на Далекий Схід, щоб уявити ту чорняву голівку, що огортається цими тканинами.

До військового часу все виробництво тримав в руках один собі риндін, що нажив на цьому великі гроші, експлуатуючи кустарів, як тільки міг. За часів же війни виробництво значно підупало.

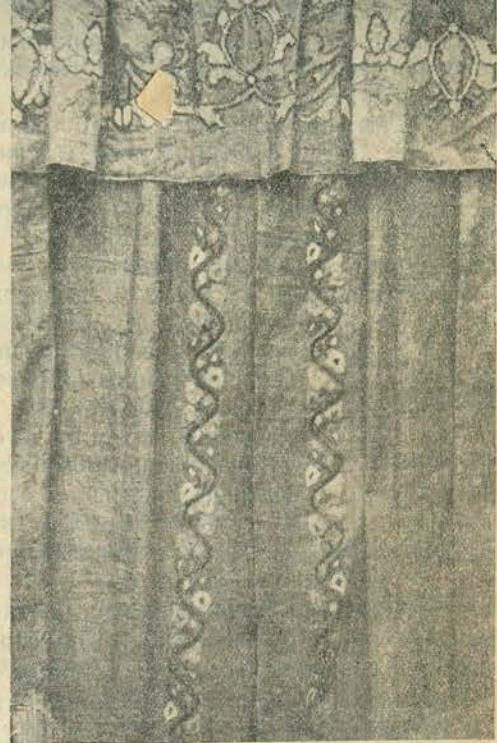
Бракувало потрібної нитки (Л. Рабінека), не було попиту, не було й збуту.

Нині є перспективи налагодити збут виробів за кордон.

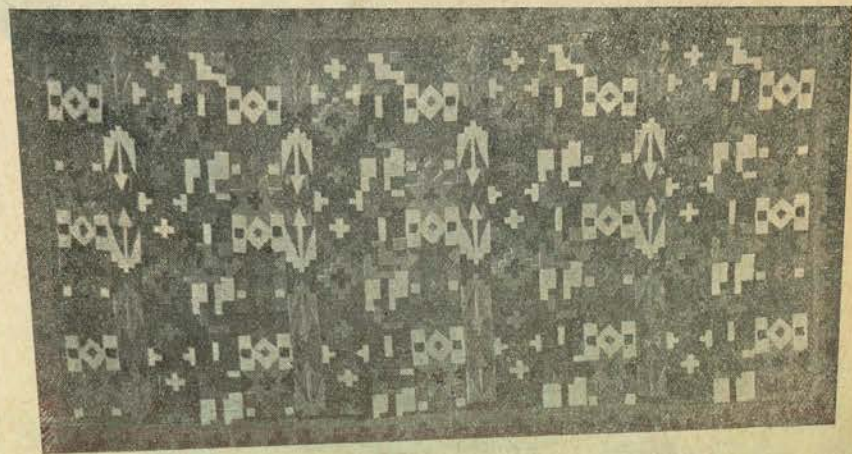
Спроби вивозити за кордон кустарно-художні вироби вже дали успішні наслідки.

І є підстави гадати, що в недалекому майбутньому художні кустарні вироби завоюють собі належне місце на багатьох закордонних ринках.

М. Суловська.

Феранки виробництва діхтярівської кустарної школи.

Подільський килим.

Подушки та свитка вишиті діхтярівськими кустарями (на Полтавщині).

П. Іванів.

„ході“ не завше задоволений, іноді гарчить по звірячому. Тремтить тіло, бо не завше йому тепло. А зима! — Ай-яй, яка зима холодна по таких містах, де жінки не ходять у штанах, як у далекому Китаю, де жінки розкидають вогники підфарбованих хитрих очей.

Не любить „ходя“ тих жінок, що в їх підфарбовані очі, химерні шляпки на головах. Проте, — ой, як любить „ходя“ тих жінок, що ходять по вулицях великого міста із червоними хустками на голові. Ті голови скидаються йому за зірки з далекого неба.

Іноді Лі-Пен-Чан хоче крикнути так голосно, щоб од того крику повилазили очі всіх тих, кого він не любить.

Він хоче крикнути:

— Мая не любі ваші хитрії очі! Швидко не любі!

Але „ходя“ не такий вже й злий. Як раз тоді, як він захоче крикнути, під серцем щось заворушиться, випурхне у груди й заспіває в душі весело, весело. І „ходя“ знає, що то таке — то оті малесенькі колібрі.

Розлітаються, розспіваються.

Не вдержиться „ходя“ й сам виспіває:

— Лі-Лі-Лі-Лі...

— Я так люблю брудні струмочки!..

— Я не люблю підфарбованих очей!..

— Лі-Лі-Лі-Лі...

Я люблю червоні хусточки!

ЛІ-ПЕН-ЧАН—КОМСОМОЙЛА.

(Оповідання).

А по друге не знати й чому—любить Лі-Пен-Чан Леніна, і на фронті, по наказу Леніна, ай як бився „ходя“!

— Тц, ух! Як машинка работала. Ух, ай!..

А поруч з Леніним у дівчинки значок про який Петька-Ванька говорить „комсомойла“.

— Тц, ай комсомойла! Шанго комсомойла!

Запитує дівчинка:

— Скільки оце коштує, „ходя“?

А в „ході“—рот на вуха поліз.

— Пітнат капейка, балісна.

— Давай, „ходя“, балванчика, тільки щоби ти знав я не ба-

ришня. От!

І в „ба-ришні“ рот на вуха поліз. Усміхається.

— Ай, ай балісна. Мая знай. Твоя—комсомойла? А?

— Іш, який ти, „х о д я“! Знаєш, що таке комсомол?..

— Мая знай, усе знай.

— Скільки тобі років „ходя“?

— О, многа, швидко многа. Десіт зіма.

Папа римський... з кардиналами.

хустками на голові. Лі-Пен-Чан скидаються йому за зріки з далекого неба.

Іноді Лі-Пен-Чан хоче крикнути так голосно, щоб од того крику повилазили очі всіх тих, кого він не любить.

Він хоче крикнуть:

— Мая не любі ваші хитрії очі! Швидко не любі!

Але „ходя“ не такий вже й злий. Як раз тоді, як він захоче крикнути, під серцем щось заворушиться, випурхне у груди й заспіває в душі весело, весело. І „ходя“ знає, що то таке—то оті малесенькі колібрі.

Розлітаються, розспіваються.

Не вдержиться „ходя“ й сам виспіває:

— Лі-Лі-Лі-Лі...

— Я так люблю брудні струмочки!..

— Я не люблю підфарбованих очей!..

— Лі-Лі-Лі-Лі...

Я люблю червоні хусточки!

А іще більше я люблю...

Лі-Лі-Лі-Лі...

Тих жінок, що в їх ходять...

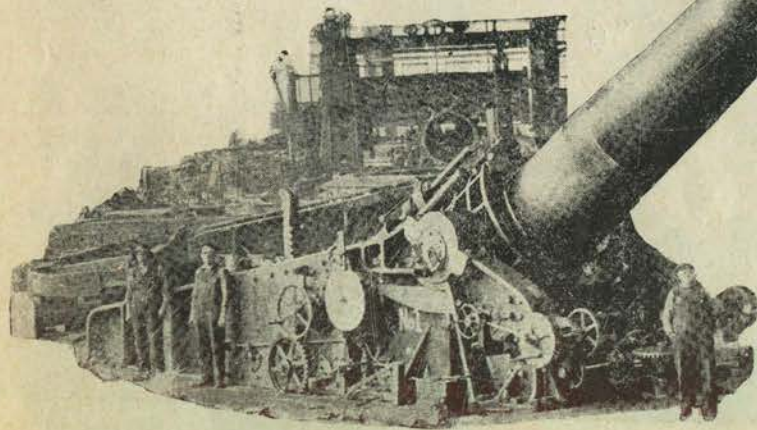
Ходить тоді „ходя“, співаючи, і вже злости нема.

— Лі-лі-ті-лі-ті-лі...

Підходе до його дівчинка в червоній хустці—купити балванчика, що в нього ручки на пружинках, ніжки на пружинках і в голові малесенький дзвоник.

Весела дівчинка з добрими оченятами і на груди—Ленін.

„Ходя“ Лі-Пен-Чан знає хто такий Ленін. По перше розповідали колись йому про Леніна.

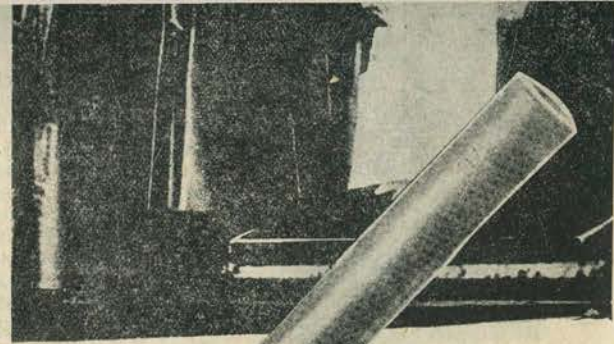
Оборона Нью-Йорку. Величезна гармата. Постановлено її в фортеці Тільден. Калібром вона 16 дюймів. Стріляє 75 пуд. набоями, завдальшки на 52 верстви.

— Іш, який ти, „ходя“! Знаєш, що таке комсомол?!

— Мая знай, усе знай.

— Скільки тобі років „ходя“?

— О, многа, швидко многа. Десіт зіма, і їсо десіт зіма. Швидко

Папа римський... з кардиналами.

Теж „гармата“—тільки надто старої системи. Стріляє відозвами й молитвами. Зараз стріляла закликком до всіх вірних, щоби вони боролися з комунізмом.

многа. Їсо один зіма. Ух!

— Ну добре, давай „ходя“ балванчика. На гроші.

Застрибали, веселіше—заспівали у душі колібрі. Добре „ході“ зробилося.

— Ти, ух! Бірі балісна, їсо, їсо. Мая любі комсомойло. Швидко любі!

Хотів би „ходя“ хоч усіх балванчиків оддати. Засміялася дівчинка, взяла балванчика, пішла.

— А в „ході“ в голові думка п'яна виникла.

Смішно, ай як смішно зробилося.—„Ходя“ багато зробить „комсомойлів“ і Ленінів. Треба Петькі-Ваньки розказать.

— Ги! Петька-Ванька! Дурак—Петька-Ванька! „Ходя“ Лі-Пен-Чан—не дурак. Великий майстер „ходя“ Лі-Пен-Чан. Що забавилося, те й зробив. Шанго зробив!

Забавилося колись йому замість балванчиків та метеликів зробити Петьку-Ваньку. Зробив.

— Петька-Ванька! Мая тібе зделала...

Подивився Петька-Ванька,—побив „ходю“ Лі-Пен-Чан.

Подумав, подумав „ходя“: „поламать Петьку-Ваньку, чи не поламать“. Шкода ламать.

Приробив іще ріжки.

А на завтра одна бариня купила. Добре купила, п'ятьдесят копійок дала.

Іде „ходя“ до дому.

Весело співають брудні струмочки. Весело лоскоче в очах сонце.

У грудях колібрі співають.

„Ходя“ йде—на всіх дивиться. Всі йдуть на „ходю“ дивляться. Е, хай дивляться! Не боїться „ходя“. Хай! Он, ба який жирний,—очі свинячі—хе, глянув на „ходю“, усміхається. Він напевне не знає як „ходя“ таких, із свинячими очима колись стріляв, різав...

Ай, різав їх „ходя“! Жалю не було.

Треба було різати.

Після війни листа „ході“ дали. Посвідчення. Помацав „ходя“ ліву сторону груди.—Есть! Тут посвідчення! Не загубив. А в посвідченні, Петька-Ванька читав:—

«Передається благодарність от всего победившого свою контр-революцію, рабочего класа». І печать. І Раковського підпис.

Ай, хороше посвідчення!

Співають у душі у „ході“ колібрі. Звенить у грудях срібляний дзвоник—дзинь, дзинь...

Що це?!

Будинок свій „ходя“ пройшов. Один, два, десять...

Десять й один домів „ходя“ пройшов!..

— Здлавстай Петька-Ванька! Мая обідать плісла...

— Обідать, обідать! Гроші приніс?

— Ух, мала, шібно мала, принісла.

— Коли завтра не принесеш, обідать не будеш. Давай що приніс...

Який же Петька-Ванька злий!

Це—товариш!

Швидко любить Лі-Пен-Чан тих, кого називає товаришем.

Після обіду, Петька-Ванька „ходю“ побив. П'яний зробився.

Побив за те, що приніс мало грошей.

Не товариш Петька-Ванька. Товаришу бити не можна.

Не треба любить такого товариша...

Ух,—як би та дівчинка, що балванчика купила—товаришем була...

Відтепер—„ході“ Лі-Пен-Чан — комсомойло товаришем.

„Ходя“ Лі-Пен-Чан, великий майстер, зробіть сьогодні замість балванчиків — комсомойло. І Леніна зробіть. Завтра продасть. Грошей багато буде.

Прощай тоді Петька-Ванька, „ходя“ до тебе більше не прийде.

А може Леніна не робити?

Великий майстер Лі-Пен-Чан—але він зараз ще Леніна не робитиме...

Може боїться? Ні, так чомусь... Краще зробіть багато комсомойлів.

Робить „ходя“ комсомойлів. Співають у душі колібрі. А за ними виспіває й „ходя“.

— Лі-лі-лі-лі.

Мая не любі Петьки-Ваньки...

Лі-лі-лі-лі.

Мая називай комсомойла товаришем!

Лі-лі-лі-лі..

Товариша шібно любить...

Лі-лі-лі-лі...

— Що ти там лілікаєш?

— „Ходя“ люби комсомойло.

— Комсомойло? Хе! Що ти робиш?

— „Ходя“ робить комсомойло...

БЕБІ ПЕГІ—маленький конкурент „великому“ Джекі Кугану.

— Ух, мала, швидко мала, принесла.
— Коли завтра не принесеш, обідать не будеш. Давай що приніс...

Який же Петька-Ванька злий!

Це—товариш!

Швидко любить Лі-Пен-Чан тих, кого називає товаришем.
Після обіду, Петька-Ванька „ходю“ побив. П'яний зробився.

Найвищий у світі висячий міст.

Поблизу Нью-Йорка на річці Гудзон закінчено спорудження самого великого висячого мосту в світі. Довжина мосту 2257 футів. Міст знаходиться на височині 155 футів над водою. Загальна вага мосту 2.500 тис. пудів. Будували міст 4 роки і коштує він 54 мільйонів доларів.

... може боїться? Ні, так чомусь... Краще робить багату комсомойлу.
Робить „ходя“ комсомойлів. Співають у душі колібри. А за ними виспіває й „ходя“.

— Лі-лі-лі-лі.

Мая не любі Петьки-Ваньки...

Лі-лі-лі-лі.

Мая називай комсомойла товаришем!

Лі-лі-лі-лі ..

Товариша швидко любить...

Лі-лі-лі-лі...

— Що ти там лілікаєш?

— „Ходя“ люби комсомойло.

— Комсомойло? Хе! Що ти робиш?

— „Ходя“ робить комсомойло...

— Ха-ха-ха!

Довго сміявся Петька-Ванька із „ході“, з його комсомойли.

А в „ході“ з під рук виходили хлоп'ятка, із пружиновими ручками, із пружиновими ніжками, із червоними бантиками на грудях. такі ж саме дівчатка із червоними хусточками на голові.

На другий день вранці — мороз.

Ух! — як боляче мороз коле у вуха. Щипає. Як ото стрілки підфарбованих очей жіночих у серце, або як ляпаси Петьки-Ваньки — по морді.

Не товариш мороз. Гірше від Петьки-Ваньки.

Тремтить у „ході“ тіло. Вицокують зуби. Гляне „ходя“ на своїх „комсомойлів“, — радісно зробиться. Задзеленчить в серці срібляний дзвоник. Та тільки ніхто не купує „комсомойла“.

Вирішив „ходя“ покликати на поміч голос:

— Купі, купі! Ай, єсть комсомойла, шанго комсомойла!

Вигукує „ходя“ по вулицях великого міста.

Ніхто не купує...

— Купі, купі!.. Ай, єсть комсомойла! Шанго комсомойла!..

Трах! Окрик громовий, одразу настрої „ході“ змінив.

Замовкли у душі колібри.

— Що ти кричиш тут китайоза?.. Що „комсомойла“, що?

— А, товаліс мілісінула, моя швидко любі комсомойла. Продавайла комсомойла. Купі, а? Халоса комсомойла.

Вицокують зуби в „ході“, а рот — на вуха усміхається... Любить „ходя“ міліцію.

— Ти китайоза чи не здурів на морозі; хто ж таки кричить: „купи комсомольців“? — Комсомольці, братишка, річ не продажня. Не купиш!

— Ай! Твоя не понімай. Твоя дурной. Мая швидко любі комсомойла і продавай. А?

— Чого ж ти лаєшься. До нього, як до людини, а воно одразу в дураки. Ходім в район, там тобі покажуть: „купи комсомойла“.

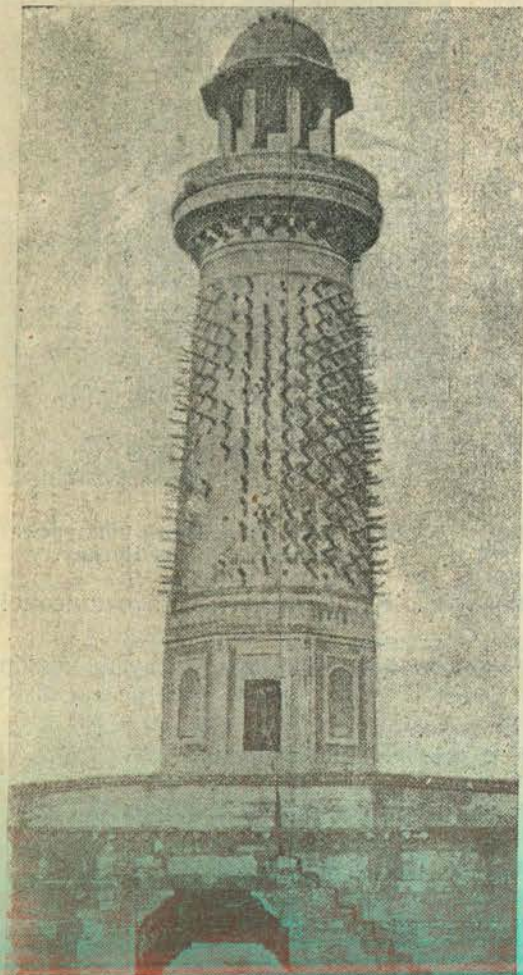
— Не нада ході, район. Моя не ході.

Натовп зібрався. Ай, погані, підфарбовані очі. Самі погані. А тих оченят нема, що учора балванчика купували. Хтів „ходя“ іще крикнути:

— Купі комсомойла!

Але міліціонер не дав, у район повів.

Не товариш міліціонер. Ай, не товариш!..

Могила слона.

Привели в район „ходю“. Тепло там. Хотів лаятись, але колібрі заспівали, рот на вуха поліз.

— Хто такий? (це начальник району запитує так).

— Лі-Пен-Чан. Зові — Лі-Пен-Чан.

— Товариш начальник, кричить на вулиці: „купи комсомол“.

— Мая товаліса — шібно любі комсомойло.

— Так чого ж ти кричиш, що продаєш його, коли любиш?

— Ай мая многа нароботала комсомойла і продавай.

Показує „ходя“ на свою „комсомойлу“ — і знову рот на вуха лізе, дзеленчать у серці срібляні дзвоники. Згадав „ходя“ про папірець, що на грудях захований, а тут начальник:

— Давно на Україну приїхав?

— Давно, шібно

— Йди, тільки не строй більше такого. Багато ваших було тут. Де хто в комсомолі, де хто в партії. Багато до Китаю повернулись. Революцію роблять.

— А мая комсомойла возьми?

— А чого ж тебе не взять. Піди, спитай, може й приймуть.

— І Леніна носі мозна?

— Ясно, можна, йди.

Задзеленчав срібляний дзвоник у серці у „ході“. Ай як добре зараз почуває себе „ходя“ Лі-Пен-Чан!..

— На, возьми, ходя Лі-Пен-Чан помні.

Оддав „ходя“ „комсомойла“ одного начальникові. Всміхнувся, узяв.

— Йди.

Пішов „ходя“. Час обідать. Шлунок вже давно по звірячому гарчить. Але Петька-Ванька — „ході“ не товариш. Більше він до нього не піде.

Йде „ходя“. Хоче запитати де тут єсть той комсомойло що він його вважав товаришем. Аж ось, тая дівчинка, що учора балванчика купувала, кудись — туп, туп. Ай шанго! — На голові червона хустинка, вогневим клаптиком, зіркою тремтить.

— Товаліса! А?!

Зупинилась.

— А! Добридень „ходя“. Що ти?

— Сдластава. Мая ході комсомойла, мая не хоті торговайла. Ході, давай, де комсомойла, товаліса?

— В комсомол, чи що, хочеш?

— Шібно хоті. Мая комсомойло йді, мая Леніна шібно любі.

— Ходімо, „ходя“, приведу в Губком.

— Мая і твоя пішли?

— Пішли, пішли. Ходім.

Іде „ходя“ поруч із червоною хустинкою й думає: „ай хароший товариш! Петька-Ванька нехароший товариш. Комсомойла — хароший товариш“!

Прийшли в Губком швидко. Ген, по східцях на третій поверх.

— Ходім, „ходя“, сюди, тут секретар.

Ввійшов „ходя“. Сидить секретар. Очі добрі. Стрілками. Далеко бачуть, — до самого серця.

— Що вам товаришу? Ви китаєць?

— Мая — ходя. Лі-Пен-Чан, на мая письма читай: Лаковская писала. Мая Денік:на бей. Мая ході Врангеля ламайла. Міне Махна бок ламайла. Мая любі комсомойла. Мая не хоті торговайла. Давай, плінімай комсомойла!

Могила слона.

Недавно при розкопках у центральній Індії було знайдено оригінальну могилу... слона. З почетом похований слон, був у великій пошані у Акбара, власника старовинного Могуля. Могила ця уявляє з себе надзвичайний інтерес в галузі архітектури. Мінарет, що збудований над могилою вкритий слоновими іклами. В середині самої могили крім кістяка білого слона було знайдено цінний посуд, збруя і рукописи мовою брамінів.

Прочитав начальник того листа, що Петька-Ванька читав про „благодарність всего пролетаріята“ із підписом Раковського, всміхнувся. Оддав папірця.

мойла і продавай.

Показує „ходя“ на свою „комсомойлу“ — і знову рот на вуха лізе, дзеленчать у серці срібляні дзвоники. Згадав „ходя“ про папірець, що на грудях захований, а тут начальник:

— Давно на Україну приїхав?

— Давно, шійко давно. Война бивай! Дінікіна бей, Врангеля ламайла!..

— Документи є?

Поліз „ходя“ за папірцем. Дістав.

— То?

— У — ну?

— Пішли, пішли. Ходім.

Іде „ходя“ поруч із червоною хустинкою й думає: „ай хороший товариш! Петька-Ванька нехороший товариш. Комсомойла — хороший товариш!“

Прийшли в Губком швидко. Ген, по східцях на третій поверх.

— Ходім, „ходя“, сюди, тут секретар.

Ввійшов „ходя“. Сидить секретар. Очі добрі. Стрілками. Далеко бачуть, — до самого серця.

— Що вам товаришу? Ви китаєць?

— Мая — ходя. Лі-Пен-Чан, на мая письма читай: Лаковская писала. Мая Денік: на бей. Мая ході Врангеля ламайла. Міне Махна бок ламайла. Мая любі комсомойла. Мая не хоті толговайла. Давай, плінімай комсомойла!

— В чім річ товаришка Віра?

— Не чуєте? Хоче в комсомол.

— Так, так мая хоті комсомойла іді. Мая Денікіна ламайла. Мая комсомойла іді. — Кітай іді. Буржуй ламайла. Мая Петька-Ванька не ході, мая толговайла не хоті. Давай комсомойла, плінімай. Мая любі комсомойла.

В душі у „ході“ співали колібрі. Дзеленчав у серці срібляний дзвоник.

Секретар передав дівчинці анкету.

— Товаришка Віро, побалакайте з ним. Зможете — заповніть анкету...

Павло Іванів.

НА ПУТЬ ВАГОН!

На путь вагон

Воруш вагу, ворущ, тікай з мережі колій

Жилі сухій, землі снагу,

Землі росхристаній і голій.

Де тетерев потугу вип'яв

У снах динамо і турбин—

Пісками колесо на рипах,

На шрубях рейки, рейс дрезин.

Де натовп рано ринок будить

Сопухом нафти, нервів, жил,—

Росхристані над ринком будні,

На паливо хрести з могил.

На путь вагон.

Воруш вагу, ворущ тікай з мережі колій,

Жилі сухій, землі снагу,

Землі росхристаній і голій!

Юх. Дубков.

Передмістя Тірани—резиденції б. прем'єра албанського уряду Фан-Нолі, скинутого повстанським рухом Ахмет-Зогу. Під м. Тіраною, на протязі довгого часу йшли жорстокі бої між урядовим та повстанським військом.

Передмістя Дурацо — старовинної столиці — національний осередок Албанії. Тут відбувалась відома „дурацька історія“ з принцем Відом — ставлеником „тройственого союзу“, який вимушений був в свій час втікти з Албанії.

Ахмет-Бей-Зогу новий албанський президент — ставленик Півд.-Славії, вождь албанського поміщицького повстання. Ахмет-Бей-Зогу дістав владу за активною допомогою Південно-Славії, а також врангелівської білогвардійщини. По політиці — це завзятий консерватор, який орієнтується на англійський промисловий капітал.

САТИРА И ГУМОР

Панас Рудий.

Оповідання на конкурс.

ставленником „тройственным союзом“, який вимушений був в свій час втікти з Албанії.

САТИРА І ГУМОР

Панас Рудий.

Оповідання на конкурс.

I.

Оповідання на конкурс для атеїстичного журналу „Безвірний“!

Тема: Попівські брехні про свята.

Премія: 50, 25 і 10 червінців за кращі оповідання по определенню редакції.

Редакція.

II.

Перед редактором журналу «Безвірний» стояло двоє людей: претенденти на премію.

Оповідання принесли? А ну, читайте.

— Це редактор до першого в черзі претендента. Той відкашельнувся й почав.

Пригода в лісі.

Довелося мені колись працювати на Білорусі. Маєток був панський. Але пана ніхто і ввічі не бачив. Користь із його брав посесор, що жив десь не то в Минську, не то в Гомелі, а порядок давав старий Мойсей Рабінович.

Садіба була в лісі, в болотах. Не то до міста, до ближчого села—не доскачеш. І жило населення її своїм, лісовим життям.

Населення, коли не рахувати курей, гусака, якого я навчив щипати посесора, коли той навідувався до маєтку, з пів десятка псів і чотирьох коней—складалося ще з чотирьох осіб: мене, Рабіновича і двох рабіновичових небожів, основним заняттям яких було їздити верхи що дня.

Так, що дня—цілий тиждень. З одною ріжницею—що в суботу, коней вони сідали на околиці і не попадалися на очі старому дядькові.

Бо хто й зна що було-б, якби попалися: аджеж субота-то день коли господь карає за всяку роботу!

Чи ви знаєте як одноманітно плинуть дні й тижні в лісовій гушавині? Ви знаєте як... Е, та що там! Не знаєте й знати не будете!

А от, Мойсею Рабіновичеві один день не скидався на другий: на кожен день покладена інша молитва—і їхнє чергування розмірювало хід життя.

Одного разу Мойсей Рабінович, сивий як біблейський пророк, вийшов урочистою ходою на ганок, повторюючи слова молитви—суботньої молитви.

Але ні, була не субота. Сонце розгубилося в черзі днів. Мойсей Рабінович, старий Мойше Рабінович, теж переплутав дні... Бо не міг же він припустити, щоб його небожі, які виховувалися у найкращому хедері, яким прищеплював віру в бога найповажніший цадік краю, щоб його небожі могли в суботу сідати коней, регочучи при цій безбожній роботі!

— Саня!.. Йося!.. Залунав розпачливий хрипкий крик.

Відповіддю були здивовані погляди чотирьох очей.

— Субота!.. Ви забули про суботу!

— Яка субота? Здивовано повели плечима хлопці.— Яка субота, дядю? Сьогодні ж четвер!..

— Як четвер? Я ж учора читав п'ятничну молитву.

— Що ви, дядю! Спитайте Панаса (це мене, бо я був єдиним джерелом для справок, коли звичайно не рахувати ближчого села, до якого було 20 верстов по болотяним тропам).

Хоч я не читав молитов, не мав календаря і однаково працював у суботу як і в четвер, та чомусь і мені здалось, що дійсно таки був четвер—і я висловив свою думку тоном непогрішимого судді.

Твердо і непохитно було встановлено, що старому Мойсею Рабіновичу треба молитися богам, щоби той укріпив його пам'ять. І знову життя пішло—попливло одноманітним сірим струмком, тільки Рабінович уже пильно стежив, щоби не збитися в своїх молитвах.

Серед пригод, які вносили різноманітність у наш побут, буди наїзди Рабіновичого батька, старого ребе Шаї, славного серед євреїв цілої околиці.

О, ребе Шая напевне буде серед праведників у царстві Єгови! Всі приписи божого закону знав він-і ніхто не міг закинути, що за все своє життя ребе Шая порушив хоч один. Визити ребе Шаї завжди були по понеділкам. Бо виїздити далеко з дому правдивішому єврею, або повертатися до дому в день суботи можна тільки тоді, коли починається новий потоп, землетрус чи спадає якийсь страшне нещастя. А тому, старий ребе, щоби напевне бути дома в суботу, звичайно приїздив на початку тижня.

Валер Проноза.

Після докладу.

Непривітно в стінах інтернату
А граніт наук—такий твердий—твердий...
Ах, як би докладчика з докладу
Затягти на бесіду сюди!..

Затягли. До ночі говорили,
Брали питання з боків і з лобу...
Після всіх дискусій і нарад
— Осередок з себе утворили
І назвать рішили інтернат:
„Інтернат робфаку“. „Новий побут“!

Аж до ранку чорнокоса Ліна
— Мріяла без сорому. Про те:
Що у клубі будуть книжки й піаніно,
Що пивних не буде
І забудуть люде,
Як вбивать у лоні матернім дітей.

А в будинкові—як раз навпроти
Скавучав рояль від „шіммі“ і „фокстротів“,
Хтось беззубу, п'яну харкав злобу:
Ах, які веселі анекдоти
Чув він про ячейку „Новий Побут“!

Звичайно... Але щось сталося, бо ще не встиг дочитати Мойсей Рабінович до середини суботню молитву, як у двір з гарахтінням вкотилась таратайка — а в ній... ребе Шая.

Не збіг — скотився Рабінович з ганку, мертвими устами шепочучи:

Що сталось, ребе Шая, що сталось?... Яке нещастя впало на нашу голову?...

— Як, яке нещастя, що з тобою?

— Але ж субота, ребе Шая!.. Субота!

— Яка там субота? Що ти кажеш?

— Сьогодні ж субота!

— Хто тобі сказав? Що ти городиш, мішигене?.. Забив голову, що сьогодні субота, коли сьогодні понеділок...

Старий Рабінович зблідів ще більше і прикрив голову руками, сподіваючись страшного удара з неба за те, що він

— Ну?.. А що далі? (це редактор антирелігійного журналу „Без вірний“).

— Далі? Це все...—В'янучи під його поглядом, одповів автор.

— Не піде. Не сучасний. Немає побуту. Далеко від революції. Хто далі?

— Я! Ось...

— Читайте.

Новий претендент почав:

Пригода на небі.

Старий Єгова скликав до себе весь небесний синедріон. Навколо його літали серафими, херувими й інші архангели. Чухаючи поперек, він звернувся до синедріону.

— От що. Нам треба одурити темну людську масу. Більшовики поширюють книжки, журнали і плакати. Вони хочуть заведенням нового календаря розхитати віру в постійність установлених нами свят. Я пропоную зараз же виробити інструкцію по всій нашій попівській, ксьондзівській та рабинській агентурі, щоби підносили наш старий авторитет. Гаразд?

— Згода, згода!—зашуміли одгодовані, п'яні райським нектаром, що трохи скидається на самогон, святі.—Слава нашому батькові, слава божій примудрості!

На другий день по всій землі попи, рабини, ксьондзи...

— Досить... Перебив автора редактор.—Давайте сідати і вгорі косячком ліг написати:

На косячку В. Проноза

Ливись, яку яку намальовано...

„Дивись, яку каку намальовано“,—скаже наш читач словами з Гоголевої повісті, глянувши на цей портрет. Але не якась там „кака“—це „її величність Вікторія Феодорівна“, цариця-жінка новоявленого „самодержця всеросійського“. Портрет знято в час поїздки „цариці“ в Америку—за доларами від тих американців, які можуть ставити азартні ставки навіть на таку коняку, як „династія Романових“...

Не поет.

З горсток землі, насипаних руками,
Померлому вождеві в давнину
Зростали велетні—могили,
Що з буйним вітром говорили,
Розмови ведучи віками
В степу, що снить про дику сивизну...

Часи минули. Одійшли
В далеко—прадавнє минуле
Старі вожді і їх підданці дикі.
Прийшли часи—немов огняні роки:
Повстало до життя і боротьби заснуле,
Грім революції луна по всій землі!

...Не стало ватажка. Упав на полі бою,
Залишивши прапор і заповіти—зброю,

...не стало вождя. Упав на полі бою,
Залишивши прапор і заповіти—зброю,

— Як, яке нещастя, що з тобою?

— Але ж субота, ребє Шая!.. Субота!

— Яка там субота? Що ти кажеш?

— Сьогодні ж субота!

— Хто тобі сказав? Що ти городиш, мішігене?.. Забив голову, що сьогодні субота, коли сьогодні понеділок...

Старий Рабінович зблідів ще більше і прикрив голову руками, сподіваючись страшного удара з неба за те, що він кілька тижнів під ряд читав у суботній день четвергові молитви й мотався по хазайству, доглядаючи, що-би я часом не гайнував дурно часу.

Але грім не грімнув... Блискавиці не блиснули... Сонце весело всміхалося з веселого неба...

Старий Єгова скликав до себе весь небесний синедріон. Навколо його літали серафими, херувими й інші архангели. Чухаючи поперек, він звернувся до синедріону.

— От що. Нам треба одурити темну людську масу. Більшовики поширюють книжки, журнали і плакати. Вони хочуть заведенням нового календаря розхитати віру в постійність установлених нами свят. Я пропоную зараз же виробити інструкцію по всій нашій попівській, ксьондзівській та рабинській агентурі, щоби підносили наш старий авторитет. Гаразд?

— Згода, згода!—зашуміли одгодовані, п'яні райським нектаром, що трохи скидається на самогон, святі.—Слава нашому батькові, слава божій примудрости!

На другий день по всій землі попи, рабини, ксьондзи...

— Досить... Перебив автора редактор.—Давайте ссди. І вгорі косячком ліг напис:

На конкурс. В набір. Корпус.

III.

Через два місяці редактор журналу „Безвірний“, чмишучи носом читав—перечитував постанови церковного собору, не знаючи, що йому зробити з одного із них: чи надрукувати за рекламу, чи вилаяти...

Постанова та була:

„Рекомендувати для виписки всім релігійним громадам журнал „Безвірний“.

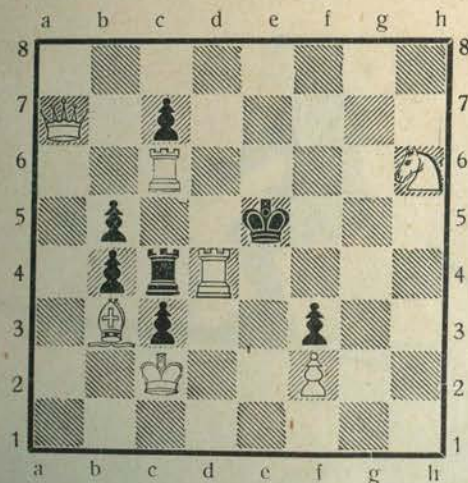
Про пам'ятник.

Але вперед із ними лине маса
— Не племені—а класа
І скрізь—ув Африці, ув Англії, в Кореї —
З горсток людей—незнаних, безименних
Ростуть—але не мавзолеї,
А цілі армії під прапорами: **Ленін.**

— Несіть себе—не жмені із землею —
На пам'ятник народньої жалоби!
Несіть—ізлитих в сталь, в єдину масу, щоби
Розбить ланцюг, нове кувати нею —
Але, одне.—до вас, поети, клич
— Себе утримувать зумійте сами
— І не тягніть на пам'ятник стосами
Поем та од на тему: „о, Ілліч!“...

ШАХИ та ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.
Завдання № 2. П. А. ОРЛІМОНТА (преміюване).

Білі — Кр c2 Фа7 Тс6, d4 Сb3 Кh6 п. f2 (7).

Чорні — Кр e5 Тс4 п. b5, b4, c7, c3, f3 (7).

Мат за два ходи.

Партія № 2. Дебют ферзівих пішаків.

Гралася в Карлсбаді 1911 року.

Білі — Ф. І. Дуз-Хотимирський. Чорні — Г. Сальве.

1. c2—c4	e7—e6	21. С h3—g4?
2. К b1—c3	d7—d5	Легковажний хід; ходом С e6 чорні зберегли б свою перевагу.
3. d2—d4	c7—c5	22. Ф d2—g5! f7—f5
4. c4 : d5	e6 : d5	23. С d4 : g7!!
5. К g1—f3	К b8—c6	Чудова жертва.
6. g2—g3	К g8—f6	23. Т d8—d1
7. С f1—g2	c5 : d4	24. С g7—e5+!
8. К f3 : d4	С f8—c5	Єдине правильне поле для слона; на 24. С c3+ чорні ходами Кр f8
9. К d4 : c6		25. Ф g4: Т d5 оборонили своє становище.

Цим розміном білі підсилюють d5; краще було К b3

9. b7 : c6	
10. Ф d1—a4	Ф d8—b6
11. 0—0	0—0
12. h2—h3	

Знесилоє становище короля білих

12. С c8—e6
13. Ф a4—c2

Погружаючи

13. К a4	
14. К c3 : d5	Ф b6—b7
15. Т f1 : f2	С c5 : f2+
16. С c1—e3	e6 : d5
17. С g2 : e4	К f6—e4
18. Кр g1—h2	d5 : e4
19. Ф c2—d2	Т a8—c8
	Т f8—d8

Чорні мають добре розвинуену партію і, крім того, вони виграють пішака.

20. С e3—d4	С* e6 : h3!
21. Т a1—d1	

На Кр h3: буде, зрозуміла річ, Ф d7+

Гарно; на 35... Ф c5: білі виграють ходом 36. Ф e6 : + на 35... Т c5: ходами 36. Ф c6 + Кр b5 37. a4+

35. Ф b6—d8

36. b2—b4

Чорні здалися.

ЗАДАЧИ

и РЕБУСИ

Білі—Кр е2 Фа7 Тс6, d4 Сb3 Кh6 п. f2 (7).
 Чорні—Кр е5 Тс4 п. b5, b4, с7, е3, f3 (7).

Мат за два ходи.

Партія № 2. Дебют ферзівих пішаків.
 Гралася в Карлсбаді 1911 року.

19. Ф с2—d2 І і8—d8
 Чорні мають добре розвинену
 партію і, крім того, вони виграють
 пішака.
 20. С е3—d4 С* е6 : h3!
 21. Т а1—d1

На Кр h3: буде, зрозуміла річ, Ф d7+

ходом з6. Ф е6+на з3...
 ходами з6. Ф с6+Кр b5 з7. а4+
 35... Ф b6—d8
 36. b2—b4
 Чорні здалися.

ЗАДАЧИ й РЕБУСИ

Метаграма № 6.

1	×			×
2		×		×
3			×	
4		×		×
5	×			×

Розставити по клітках літери так, щоб вийшло:
 у 1-му та 5-му рядках—прізвища відомі всім про-
 летарям, у 2-му—плетене знаряддя, у 3-му—риба,
 у 4-му—знаряддя до шиття. Тоді по косиням
 (зазнач. ×) вийдуть ті прізвища, що у 1-му та
 5-му рядках.

Ребус № 7.

Завдання жарт № 4.

Шло двоє дядьків і в них було з зовсім одна-
 кових хліба. Коли сіли обідати то підійшов ще
 один дядько, в якого хліба не було зовсім.

Тоді він запропонував продати йому один хліб
 за 35 коп. Як мусили поділити дядьки ці гроші?

Завдання арифметичне № 5.

Як розбити 25 червінців на 10 банкнотів (ріж-
 ної вартости)?

Відповіді на завдання й ребуси вміщені в № 1-му.

Завдання № 1—Газета не тільки колективний пропагандист і колективний агітатор,
 але також і колективний організатор.

Завдання № 2—Шлях, ліра, ярмо, хаос.

Ребус № 3—Наш шлях боротьба за новий побут.

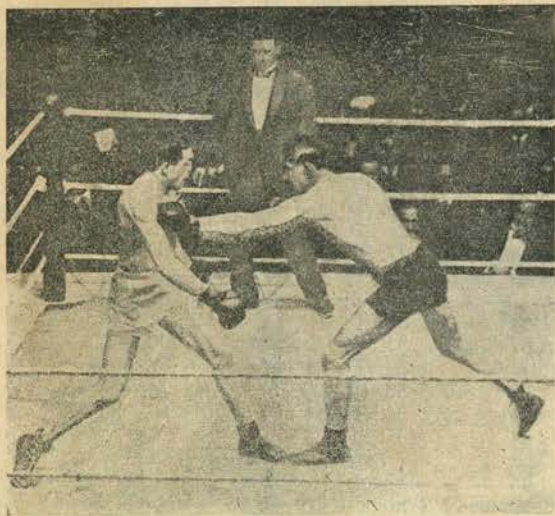
Правильні рішення прислали: Гільов М. і Куліш І.

ФІЗКУЛЬТУРА ТА СПОРТ.

Заводити бокс чи ні?

Бій навулачки по певних правилах—або як його звать тепер «бокс»—зажив собі надзвичайної популярності в Америці, Англії, Франції, Німеччині та по інших краях світу.

Іменами національних чемпіонів пишаються патріоти, портрети героїв кулака вміщуються по всіх часописах.

Закордонний бокс.

на цей матч з'їхалося звідусіль 400.000 чол. Глядачів же було 120.000. Найдешевший квиток коштував 5 доларів, а весь узяток це—грубенька таки була сума 2½ міль. доларів. 700 журналістів та 100 телеграфістів і сотні фотографів стежили хід матчу. Фотографовано навіть з аеропланів.

У СРСР бокс майже не відомий. Зараз порушено справу завести бокса в систему Радянської фізичної культури.

Прихильники цього гадають, що бокс сам по собі, як певна вправа корисний: розвиваючи силу, витривалість, зважливість, меткість, стриманість, сміливість і окомір—він має вагу теж і яко спосіб до самооборони. Супротивники ж стверджують, що заводючи бокса чим би його не личковано, а самий дух змагання залишиться, разом же з ним і ті негативні впливи і на самих боксерів і на глядачів, що їх ми спостерегаємо за кордоном.

Щоб усіма сторонами з'ясувати суперечливу справу про доцільність

Матчі між двома такими чемпіонами дають величезні прибутки промітним антрепреньорам та боксерам, тому що публіки охочі вгонобити свої дикі інстинкти виглядом бою боксерів, що б'ють один одного до нестями,—такої публіки ніколи не вибуває.

Ось вам випадок, що показує зацікавлення боксом. Річ іде про славнозвісний одного часу матч між Демсеєм та Карпантьє. До Нью-Йорку тільки

Завести ж його зовсім не тяжко: при війську, в кінноті й у селі. Що на це треба? Коня з легкою шлійкою та віжками й звичайні лижі. Треба, наприклад, селянину хутенько справитись у сумежне село—коло саней клопоту чимало, а тут іще можна ж навпростець, стежкою—впростяж: за конем проїдеш як раз саме до ладу.

Згодом, коли на село фізкультура піде й пошириться там, (а це одно з бойових завданнв Рад Фізкультури) безперечно ковзання лижами за конем зробиться найулюбленішою спортивною розвагою сільської молоді.

Рідкий плиг на лижах.

ХРОНІКА.

ПО СРСР:

— Велика Президія Центрального Виконавчого Комітету ухвалила на останньому своєму засіданні діяльність Вищої Ради Фізкультури й обрала президію ВРФК в складі т.т. Буценка, Височиненка, Ірвіс, Куро, Конотопа, Солодуба й Бляху.

Закордонний бокс.

на цей матч з'їхалося звідусіль 400.000 чол. Глядачів же було 120.000. Найдешевший квиток коштував 5 доларів, а ввесь узяток це — грубенька така була сума 2½ міль. доларів. 700 журналістів та 100 телеграфістів і сотні фотографів стежили хід матчу. Фотографовано навіть з аеропланів.

У СРСР бокс майже не відомий. Зараз порушено справу завести бокса в систему Радянської фізичної культури.

Прихильники цього гадають, що бокс сам по собі, як певна вправа корисний: розвиваючи силу, витривалість, зважливість, меткість, стриманість, сміливість і окомір — він має вагу теж і яко спосіб до самооборони. Супротивники ж стверджують, що заводючи бокса чим би його не личковано, а самий дух змагання залишиться, разом же з ним і ті негативні впливи і на самих боксерів і на глядачів, що їх ми спостерегаємо за кордоном.

Щоб усіма сторонами з'ясувати суперечну справу про доцільність заведення боксу в СРСР, Найвища Рада Фізкультури в Москві розпочала загальний диспут у часописах. Цей диспут і спеціальні матчі, що влаштовуються з науково-лікарським конт. олем над учасниками буде зважено в Н. Р. Ф. К. і вона повинна до 1 березня остаточно вирішити: заводити бокс у СРСР чи ні?

Лижами за конем.

У північних державах Європи дуже поширено ковзання лижами за конем. Аж шкода, що цей спорт досі в нас не завівся.

На лижах за кіньми.

про славновісний одного часу матч між Демсеєм та Карпантьє. До Нью-Йорку тільки

Рідкий плиг на лижах.

ХРОНІКА.

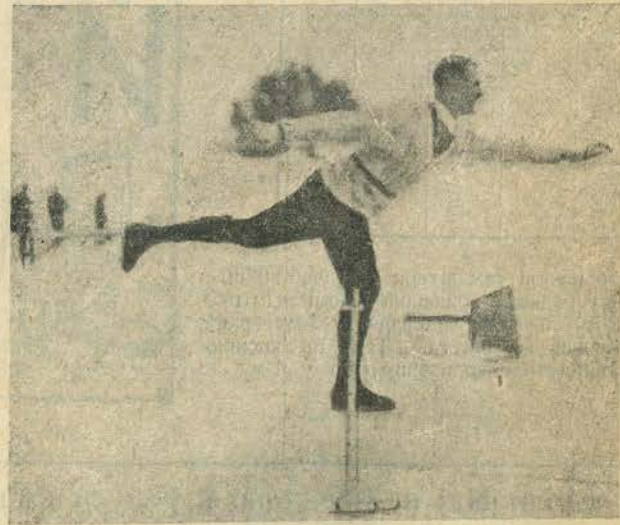
ПО СРСР.

— Велика Президія Центрального Виконавчого Комітету ухвалила на останньому своєму засіданні діяльність Вищої Ради Фізкультури й обрала президію ВРФК в складі т.т. Буценка, Височиненка, Іривіс, Куро, Конотопа, Солодуба й Бляху.

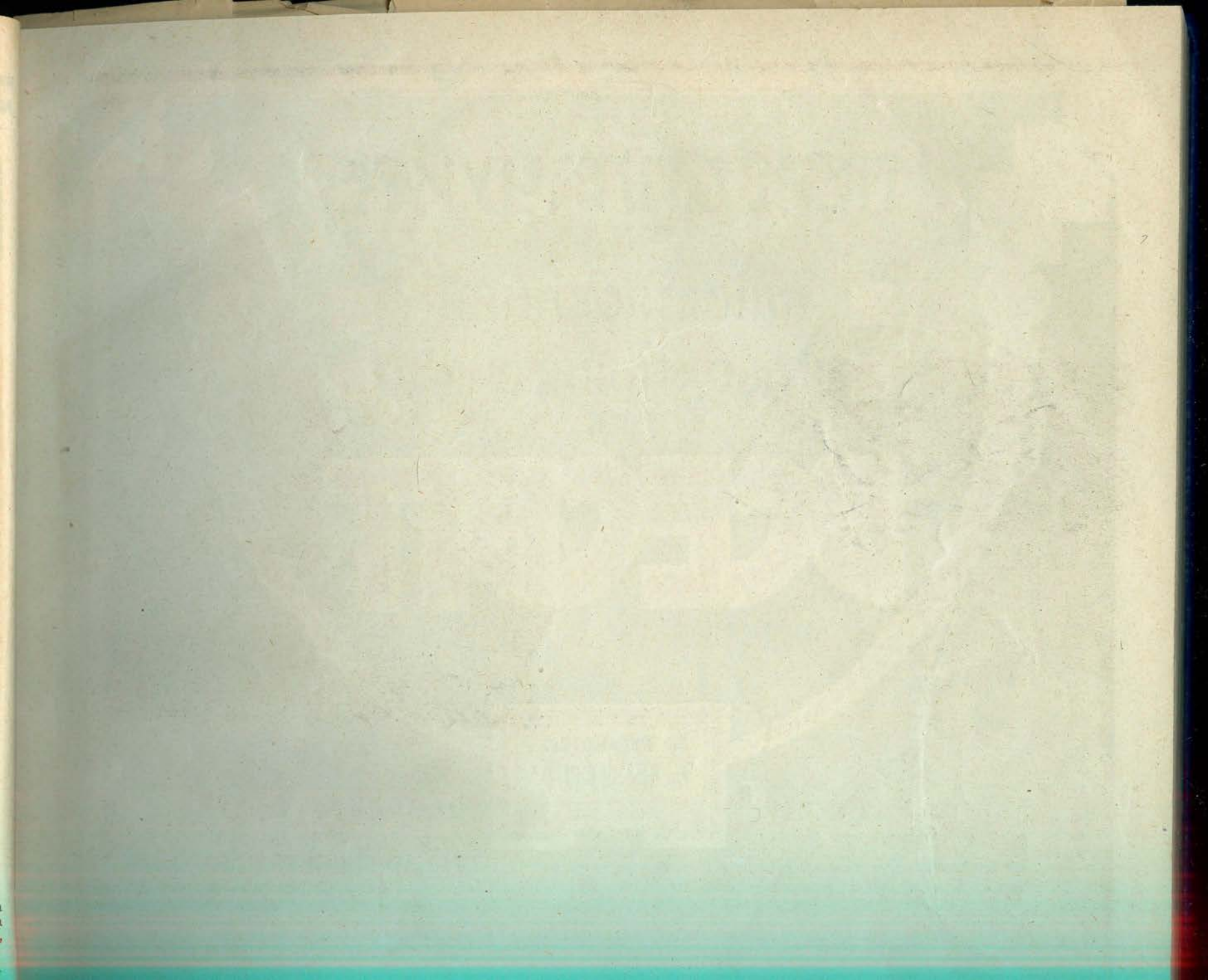
— На 8 лютого призначено всеукраїнський з'їзд по фізкультурі. Чекають приїзду представників всіх губернь. Загальна кількість учасників з'їзду має бути 60 чоловіка.

— Теперішні морози в Харкові дозволили провести хокейні матчі і змагання на коньках. В середині лютого в Харкові влаштовуються всеукраїнська і губерньська спартакіада.

— В Москві «конькобіжний» сезон давно розпочався. Гарні наслідки показують «старички»: П. Іполітов, Я. Мельників та молодий Кушінь.

Коньки-ходулі.

алила
брала
отопа,

ьтурі.
асни-

атчі і
все-

лідки

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

 ІЛЮСТРОВАНИЙ
 ДВОХТИЖНЕВИК

ВСЕСВІТ

**ЗА РЕДАКЦІЄЮ
В. БЛАКИТНОГО**

**Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.**

**ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.**

**У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,**

ЗА РЕДАКЦІЄЮ
В. БЛАКИТНОГО

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, К. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Вериківський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішка Гартні (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, Н. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вініпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Коряк, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Минитенко, Миколук, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авакьянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенно, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболев, Ю. Смоліч, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Турнелстауб, Б. Ткаченко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щулан Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Якубський, Сандро Булі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць 60 к.
поодиноке число . 30 к.

Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТІ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.